

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש אחד שאין לו כסף, לא היה לו אף פעם כסף, וכאשר פתאום מגיע לו כסף, אפשר לומר שהוא מתחיל את החיים מחדש. הוא צריך לדעת שה' נתן לו כסף בשביל לעשות חסד עם הבריות. עד כה הוא היה כישן בתוך עצמו, ופתאום הכסף מעורר אותו, מאיר את עיניו לראות איך הוא יכול לעזור למה שסביבו. עד כה הוא היה בעולם התהו, עולם הדמיונות בינו לבין עצמו, וכעת הוא בא לעולם התיקון, למודעות חדשה בשביל מה הוא חי – כדי לתקן את המציאות כולה.

[מתוך השיעור 'זרימת הכסף']

קרח תשפ"ו

26 **הסיפור החסידי**
 התקשרות ממבט ראשון
 הרבי מליובאוויטש

28 **מענות ותשובות**
 תשובות הרב לשואלים
 האם אנחנו מפולגים ומה עושים עם זה?

29 **פֿאַזל ד'לִּבְיָס**
 חגש הָרֵאָיָה
 רְזִי יִסְפָּר לָנוּ עַל הַהֶבְדֵּל
 בֵּין חֲגֵשׁ הָרֵאָיָה לְשִׁמְיָה
 וְאִיךָ זֶה קָשׁוּר לְתַקּוֹן חֲטָא הַפְּרָגָלִים

04 **תזרים של אהבה**
 נקודה מעובדת
 תקציב של זהב ותזרים של כסף
 בעבודת ה'

05 **זרימת הכסף**
 שיעור חסידי בכלכלה
 שלשה סוגי תזרים מזומנים

14 **טענת הירח על קרח**
 מאור ושמש לפרשת קרח
 מיעוט הלבנה ועולם עם היררכיה

22 **עידוד עד ליעד**
 רשימת הרב
 התבוננות בסוד היעוד והיעידוד

23 **ביאורי תפלה**
 נביאי האמת וצדק
 ביאור על ברכות ההפטרה

העלון מופק ע"י עמותת
 אוהבים להיות יהודים.
 לקבלת השיעורים במייל
 ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
 עריכה: אביב מויאל
 עיצוב: דעה צ'א אביחיל
 מערכת: הרב יוסף פלאי,
 בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
 זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

בברכה
 רבנו אוריאל
 (כ"ט) א' תמוז תשפ"ו
 23 ביולי 2024
 אוריאל

"נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
 בברכה להצלחה..."
 (הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
 מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.
שלשה שיעורים השבוע בגליון: שיעור חסידי בכלכלה, שיעור במאור ושמש על הפרשה ורשימה קצרה של הרב על **עבודת העידוד**.

השיעור הראשון – **זרימת הכסף** – הוא חלקה השני של התוועדות **'יסוד שביסוד'** דהאי שתא ובו פורש הרב **התבוננות כלכלית חסידית** בנושא **תזרים מזומנים** במבט פנימי. השיעור, הפותח ביחסים בין זהב לכסף בנגלה ובחסידות ונוגע במהותה של המתכת **כסף חי** (כספית), מבאר באור פנימי **שלשה סוגי תזרים** המדוברים היום בכלכלה. התבוננות מעמיקה שהיא גם **סגולה גדולה**.

השיעור השני – **טענת הירח על קרח** – הוא שיעור בספה"ק **מאור ושמש** לפרשת קרח והוא תופס את מקומו של השיעור הקבוע בספה"ק **מאור עינים**, בו נפקד מקומה של פרשת קרח [**מאור מאור** לגזרה שוה, בסוד "שני המאורות הגדולים", שהוא הנושא העיקרי של הדרוש המבואר. ומה גם שהזמן גרמא, **יומא דהילולא** של בעל המאור ושמש החל השבוע בר"ח תמוז הבעל"ט]. בשיעור מתבאר **מדרש פליאה** על טענת הירח על קרח וסוד מיעוט הלבנה, שהוא **רצון ה' הפנימי** בעולם בעל היררכיה של גדול וקטן ומשפיע ומקבל. שיעור מתוק, עמוק ו**גדושי עבודה**.

השיעור השלישי – **עידוד עד ליעד** – הוא רשימה קצרצרה ומעודדת של הרב העוסקת **בעבודת העידוד**, עידוד עצמי ועידוד הזולת, הנדרשת בכל חיינו בעולם הזה ומביאה אותנו לעולם הבא.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **חקת** הבעל"ט:

נ"ך יומי – דניאל פרקים ח"ב, עזרא פרקים א"ב; משנה – מנחות פרק ד.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

תזרים של אהבה

ליקר תפארת גדולתו ולאסתכלא ביקרא דמלכא כרשפי אש שלהבת עזה העולה למעלה וליפרד מהפתילה והעצים שנאחזת בהן" (תניא פרק נ). לעומת זאת, הכסף מסמל את אהבת ה' הטבעית, המסותרת בלב כל ישראל, מטבע האהבה הטמון בכל אחד, זמין-מזומן לו תמיד. האהבה הטבעית הזו, יסוד הטבע היהודי, היא בסיס הקשר הקבוע עם ה' (ובאמת גם שרשה גבוה מהאהבה השכלית, המושגת על ידי התבוננות). כסף הכיסופים הוא "כסף משנה" המחבר בינינו לבין ה' – אנו כוספים אליו ("נְכַסְפָּה וְגַם קָלְתָּה נַפְשֵׁי לְחַצְרוֹת הוֹי' לְבִי וּבְשָׂרֵי יִרְבְּנוּ אֶל אֵל חַי") וגם הוא כוסף אלינו ("לְמַעַשֶׁה יָדֶיךָ תִּכְסֹף"). כאשר שלמה המלך זלזל בכסף, "אֵין כֶּסֶף נִחְשָׁב בְּיָמַי שְׁלֵמָה לְמְאוּמָה", הוא בעצם הפסיד את ההבנה ביוקר הטבע היהודי, וכך נפל בחטא נישואיו לנשים נכריות שהטו את לבבו. את עבודת ה' צריך לבסס על תזרים של כסופים טבעיים, שבסופו של דבר יניב גם אוצרות-זהב. בעולם הכלכלה, ניהול נכון של תזרים כולל גם מציאת מקורות מימון, שהם ה'עבר' עליו מתבסס העסק; גם השקעה נחוצה בעתיד של העסק; וגם תזרים שוטף בהווה. שלשת סוגי התזרים מכוונים כנגד הספירות חכמה-בינה-דעת, המוחין המנהלים את העסק. אבל כל הזרימה החיה צריכה להתנקז אל ספירת היסוד, ה"צדיק יסוד עולם" המזרים חיים למציאות, צינור פתוח המזרים שפע מלמעלה למטה, מן השמים אל הארץ. בעבודת ה', הדבר מתבטא בתזרים קבוע של צדקה – בגשמיות וברוחניות – כשמבינים שתכלית כל השפע שמקבלים הוא השפעה הלאה, הגוררת בעקבותיה קבלת שפע חדש וחוזר חלילה בזרימה מתמדת.

כל מי שמנהל תקציב – מסטארט-אפ חדש ועד עסק פעיל (ואפילו משק בית) – אמור לדעת שמלבד איזון תקציבי נדרש ניהול נכון גם של תזרים-המזומנים. גם אם התקציב נראה מאוזן ומניב רווחים – בלי תזרים נכון הכל עלול לקרוס, חלילה. גם בעבודת ה' הפנימית, של הפרט והכלל, עוד לפני השאיפה לרווחים-השגים גדולים, נדרש תזרים שוטף המזרים קדימה את כל עבודת ה' הקבועה.

היחס בין תקציב עתיד-רווחים לתזרים נכון דומה ליחס בין הזהב והכסף: במושגי ההלכה, הזהב הוא הפרי היקר, הרווח הגדול אליו שואף העסק, בעוד הכסף הוא המטבע העובר-לסוחר הנדרש לפעילות העסקית השוטפת. יש מעלה גדולה לזהב, עד שכתוב שהוא נברא רק לצורך בית המקדש – תכלית הבריאה, קיום מצות "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – והוא פסגת נדבת-הלב במשכן, התרומה היקרה ביותר. ועם זאת, בסיס המשכן הוא אדני-כסף מתרומת מחצית השקל, נדבת הלב השווה בכל ישראל.

בעבודת ה' הפנימית, הזהב מסמל את אהבת ה' הנפלאה ביותר, פסגת הרווחים של עסק-ההתבוננות – "אהבה העולה על כולנה כמעלת הזהב על הכסף והיא אהבה כרשפי אש... שעל ידי התבוננות בגדולת איך-סוף ב"ה דכולא קמיה כלא ממש חשיב תתלהט ותתלהב הנפש

שיעור

שיעור חסידי בכלכלה – תזרים מזומנים

זרימת הכסף

קיצור מהלך השיעור

השנה זכינו להתוועדות יסוד שביסוד גדושה ומלאה. סיום ההתוועדות הוקדש ל'שיעור בכלכלה' – התכונות במושג **תזרים מזומנים** במבט של **פנימיות התורה**. **פרק א** של השיעור עוסק **במעלת הכסף גם ביחס לזהב**, כמטבע עובר לסוחר המבטא את **הטבע היהודי**. **פרק ב** עוסק ב'מתכת הסודית' המקבילה לספירת **היסוד**, כסף-חי (**כספית**). **פרק ג**, תכלית המהלך, מסביר על **שלשה סוגי תזרים** עליהם מדובר היום בכלכלה ומעמיק במבנה שלהם. שיעור שהוא סגולה להמשכת תזרים כספים טוב לכל הלומדים והתומכים, כדי שיוכלו **להרבות בצדקה** כחפץ לבם הטוב **ולעבוד את ה' מתוך הרחבה** בגשמיות וברוחניות. מזומנים להצטרף לסגולה!

א. מעלת הכסף

שבע המתכות

אחת הכוונות של שבע מדות הלב – וממילא שבעת השבועות של ספירת העמר – היא הקבלה לשבע מתכות שה' ברא בעולם^א. בתורה כתובות שש מתכות, אבל יש עוד מתכת אחת שהיא מתכת פלאית וסודית, שהיום יודעים שהיא אחד היסודות של העולם הפיזי, הגשמי. המתכות שמופיעות בפירוש בתורה הן כסף-

זהב-נחשת-בדיל-עפרת-ברזל – אלו שש המתכות הידועות, המפורשות בתורה. איך הן כנגד הספירות? לפי הסדר – כסף-חסד, זהב-גבורה, נחשת-תפארת, בדיל-נצח, עפרת-הוד, ברזל-מלכות – רק שחסר היסוד. כסף הוא חסד. טבע – לשון מטבע, סוד המטבע שטבע אברהם אבינו^ב, איש החסד והכסף-כיסופין, "ארבע מאות שקל כסף"^ג, ארבע מאות עלמין דכיסופין^ד – נפש האדם לכסוף

ב בבא קמא צז, ב.

ג בראשית כג, טז.

ד זהר ח"א כג, ב; ח"ג כח, ב; שם רפח, א.

נרשם ע"י איתאל גלעדי. התוועדות יסוד שביסוד (ח"ב).
אור לכ"ו אייר תשפ"ו – עוד יוסף חי, יצהר.

א חסד לאברהם מעין ה נהר ט.

יש אחד שאין לו
כסף, לא היה לו
אף פעם כסף,
וכאשר פתאום
מגיע לו כסף
אפשר לקרוא לכך
שהוא מתחיל את
החיים מחדש

עד כה הוא היה
כישן בתוך עצמו,
ופתאום הכסף
מעורר אותו, מאיר
את עיניו לראות
מה קורה מסביבו
ואיך הוא יכול
לעזור

לכסף. חסד הוא התחלה
חדשה^ה – אז במתכות,
הכסף הוא התחלה חדשה.
יש אחד שאין לו כסף,
לא היה לו אף פעם כסף,
וכאשר פתאום מגיע לו
כסף אפשר לקרוא לכך
שהוא מתחיל את החיים
מחדש. כשמגיע לו כסף
הוא צריך ללמוד איך
משתמשים בכסף, הוא
צריך לדעת שה' נתן לו
כסף בשביל לעשות חסד
עם הבריות, היינו תפיסה
חדשה לגמרי בשביל מה
הוא חי. עד כה הוא היה
כישן בתוך עצמו, ופתאום
הכסף מעורר אותו, מאיר
את עיניו לראות מה קורה
מסביבו ואיך הוא יכול
לעזור. עד כה הוא היה
בעולם התהו (עולם הדמיונות בינו לבין עצמו)
וכעת הוא בא לעולם התיקון, למודעות חדשה
בשביל מה הוא חי, כדי לתקן את המציאות
כולה. בכל אופן, הכל מתחיל מכסף ונגמר בברזל
(בסוד "ולרש אין כל").

מעלת הזהב ומעלת הכסף

הכסף הוא ההתחלה, אבל זה שווה יותר
מכסף. מה היה החטא הפנימי של שלמה
המלך, שבסוף הוא נפל, "נָשְׂאוּ הָטוֹ אֶת לְבָבוֹ"?
החטא שלו היה ש"אין כֶּסֶף נְחֹשֶׁב בְּיָמֵי שְׁלֹמֹה
לְמֵאוֹמָה"^ה – הוא בז לכסף, הכל היה זהב,

"כמעלת הזהב על הכסף"^ט.

מי שמבטל את הכסף ומחשיב רק את הזהב
דומה למי שמצפה לימות המשיח ומבטל את
יציאת מצרים. זו סוגיית בגמרא, כאשר לדעת
חכמים גם בימות המשיח, שהם סוד הזהב, עדיין
צריך לזכור את יציאת מצרים, שהיא ההתחלה
של הכל, הכסף. למה יציאת מצרים היא הכסף?
על יציאת מצרים כתוב "וְיָצֵאתִי לָךְ חֶסֶד וְעוֹרֶיךָ
אֶהְבֵּת בְּלוֹלְתֶיךָ לְכֶתֶךָ אֲחֵרֵי בְּמִדְבַּר בְּאֶרֶץ לֹא
זְרוּעָה"^י. הכסף הוא הכסופים של הכלה, עם
ישראל, אל החתן, הקדוש ברוך הוא.

אם כבר, נאמר עוד משהו עמוק: מה ההבדל
בין כסף לזהב? כסף הוא האהבה המסותרת
שבלב^ב. זהב, כמו שכתוב בפרק נ בתניא, היינו
"כמעלת הזהב על הכסף", כלות הנפש אליה
מגיעים על ידי גבורות עליונות דבינה, על
ידי התבוננות. יחסית לכסף, אהבה מסותרת,
האהבה הזו נקראת אהבה שכלית. מתוך השכל
אפשר להגיע לאהבה של כלות הנפש, "כמעלת
הזהב", אבל היא עדיין על פי שכל. כסף הוא
האהבה המסותרת שיש בלב כל יהודי, הכסופים
הטבעיים לקב"ה. כמו שיש מעלת הזהב על
הכסף יש גם מעלת הכסף על הזהב. מי שבז
לכסף מפריד בין האהבה השכלית לאהבה
הטבעית המסותרת בלב כל ישראל. הוא לא
מודע למעלת הכסף, לא מבין ומייקר את עצם
הטבע (ה'מטבע') היהודי. הטבע היהודי הוא לא
זהב – הטבע היהודי הוא כסף, כסופים.

מה ההבדל בין כסף לזהב בהלכה? כתוב
במשנה ש"הזהב קונה את הכסף" – הזהב הוא
הפרי, "פירי", והכסף הוא המטבע, "טבעא".
כאשר מושכים את הפרי קונים את הכסף בכל
מקום שהוא. מה זה אומר? הכסף נמצא – בכל
יהודי יש כסף. כשאני מושך את הזהב אוטומטית
אני קונה את הכסף. זה לשון המשנה בריש פרק

ה נתבאר בחלקה הראשון של ההתוועדות, שטרם פורסם.
ראה גם שיעור ד' שבט תשע"ד פ"ד.

ו שמואל'ב יב, ג.

ז מלכים'א יא, ד.

ח דברי הימים'ב ט, כ.

ט תניא פמ"ד ופ"נ.

י ברכות יב, א (ואילך).

יא ירמיה ב, ב.

יב לקו"ת בהעלתך לב, ד. ובכ"מ.

לה' והוא כוסף לנו. זהו סוד "כסף משנה"¹ – מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. הכסף הוא הטבעא, הטבע היהודי האמיתי.

הפסוק "אין כסף נחשב" כתוב פעמיים, גם במלכים וגם בדברי הימים, אבל יש הבדל ביניהם – הפסוק שצטטנו היה מדברי הימים, "אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה", ניסוח מובן, אבל במלכים כתוב "אין כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה"², בתוספת של המלה "לא", שעושה את הפסוק פחות מובן. רש"י מסביר שצריך לחלק: "אין כסף" הוא ביטוי בפני עצמו, שמשמעותו שבבנין המקדש על ידי שלמה לא היה כסף, רק זהב. ההמשך, "לא נחשב בימי שלמה למאומה", הוא נתינת טעם – מדוע "אין כסף" במקדש? משום ש"כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה". המלה "כסף" עולה לכאן ולכאן. בכתובים, שנאמרו ברוח הקדש, הפסוק כתוב יותר פשוט ומובן, ובנביאים, שבמדרגה יותר גבוהה, יש את הביטוי המעניין "אין כסף לא", שלילה ועוד שלילה, כאשר שני מיוססים נותנים איזה פלוס... את "אין כסף" אפשר לדרוש שהכסף הוא בבחינת אין, בטל במציאות.

איפה רואים את ה'פלוס'? הכסף מופיע ב"שיר השירים אָשֶׁר לְשִׁלְמָה"³ – שהוא "קדש קדשים"⁴. יש כמה דעות מתי שלמה המלך כתב את שיר השירים, אבל המקובל הוא שדווקא שיר השירים – שיר האהבה בין שני צעירים, חתן וכלה – הוא ההשגה של שלמה בסוף ימיו⁵. לפי זה, שיר השירים נכתב אחרי

ד של בבא מציעא – פרק ה' זהב מתחלת מסכת נזיקין הגדולה, פרקים של בבא קמא ועוד ד פרקים של בבא מציעא. "זהב קונה את הכסף", הוא יקר יותר, אבל המשמעות היא לא ש"אין כסף נחשב" – הכסף הוא הטבעא, המטבע. זהב הוא משהו יקר מאוד, אבל הוא הפרי – החפץ, החפצא – והטבעא הוא יחסית הגברא. אנחנו אוהבים את הגברא יותר מאת החפצא⁶. מקור הטבעא – הטבע היהודי, האהבה המסותרת שבלב – הוא באצילות. עם כל הכבוד לזהב, ששורה הרבה יותר מהכסף, הוא לא טבעא – לא מטבע עובר ושב, זהו חסרון – והוא לא בעולם האצילות אלא בעולם הבריאה, אמא מקנא בכורסיא⁷.

עם כל הכבוד
לזהב, ששורה
הרבה יותר
מהכסף, הוא
לא טבעא – לא
מטבע עובר
ושב, זהו חסרון –
והוא לא בעולם
האצילות אלא
בעולם הבריאה

יוסף ושלמה

אנחנו ביום של יוסף הצדיק, יסוד שביסוד. מה ההבדל בין יוסף הצדיק לשלמה המלך? שניהם היו חכמים מאוד וגם עשירים מאוד. אבל מה יוסף ליקט? כסף – "וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף"⁸ (עד ש"תם הכסף"⁹) – יוסף הוא לשון כסף (יו של יוסף הן התחלה של האות יוד, שעולה – במילוי שלה – כ). לעומתו, שלמה בז לכסף והחשיב רק זהב.

אם אתה רק זהב אתה יכול להתאהב באלף נשים נכריות וכך לפגום את הברית, כי אין לך הערכה ל'מיהו יהודי ויהודיה'. גדר היהודי הוא כיסופים – אנחנו כוספים לה' וגם הוא כוסף לנו, "לְמַעַן יִדְיָה תְכַסֶּף"¹⁰. הכסף מחבר אותנו לה', מלמטה למעלה ולמעלה למטה, אנחנו כוספים

יג ראה שיעור אור לכ"כ תשרי (נדפס בגליון נח) תשפ"ה (ובשיעורי ההמשך שבאו אחריו). וראה מדור מאור עינים בגליון שלח השתא.
יד תקו"דו (כג, א).
טו בראשית מז, יד.
טז שם פסוק יח.
יז איוב יד, טו.

יח בראשית מג, יב.

יט מלכים א', כא.

כ שה"ש א, א.

כא ידים פ"ג מ"ה; יל"ש שה"ש רמז תתקפ.

כב וראה שה"ש א, י (דעת רבי חייא); וראה סדר עולם

החטא שלו, שנשא אלף נשים וכו', ואפשר ללמוד זכות שבסוף הוא כבר תפס את הטעות שלו, שלא החשיב את הכסף, את הכסופים שהם עיקר הקשר בין הקב"ה ועם ישראל – "כסף משנה", כנ"ל – ועל רקע כזה הוא כתב את שיר השירים. לכן החיתום של שיר השירים, שלשה פסוקים לפני הסוף, הוא "אלף כסף" כג (בפסוק הבא נאמר "הַאֲלֵף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמֵאֲתָיִם לְנִטְרִים אֶת פְּרִיזוֹ"^{כד}, הכוונה לאלף כסף ומאתיים כסף)^{כה}.

בספרי הקבלה את שבע המתכות? כתוב שהיסוד הוא מתכת סודית, עם טבע אחר לגמרי מכל שאר המתכות שה' ברא לכבודו. המתכת הזו נקראת כסף חי. היום שינו את השם לכספית, אבל לא נשתמש בכינוי הזה. השם באנגלית הוא mercury, אבל פעם הכינוי באנגלית היה quicksilver, כמו כסף-חי – זהו השם המקורי גם בלועזית, בכל השפות (ביוונית העתיקה, בלטינית ועוד). כלומר, יש בהחלט קשר בין הכסף, החסד, לכסף חי, היסוד, רק שביסוד הכסף הוא חי. האריז"ל מאריך בכמה מקומות^{כז} להסביר את סוד כסף חי. הוא מציין^{כח} שאין זהב חי, רק כסף חי.

המספר האטומי של כסף חי הוא 80,

החטא שלו, שנשא אלף נשים וכו', ואפשר ללמוד זכות שבסוף הוא כבר תפס את הטעות שלו, שלא החשיב את הכסף, את הכסופים שהם עיקר הקשר בין הקב"ה ועם ישראל – "כסף משנה", כנ"ל – ועל רקע כזה הוא כתב את שיר השירים. לכן החיתום של שיר השירים, שלשה פסוקים לפני הסוף, הוא "אלף כסף" כג (בפסוק הבא נאמר "הַאֲלֵף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמֵאֲתָיִם לְנִטְרִים אֶת פְּרִיזוֹ"^{כד}, הכוונה לאלף כסף ומאתיים כסף)^{כה}.

ב. כסף חי היסוד – כסף חי

נחזור להקבלה:

הכסף הוא החסד, הזהב הוא הגבורה, הנחשת היא התפארת, הבדיל הוא הנצח, העפרת היא ההוד – ל"ג בעומר, הוד שבהוד, הוא עפרת שבעפרת, ותכף נסביר מה הקשר בין העפרת למתכת הבאה, הסודית, היסוד – והברזל הוא

בסוף הוא כבר
תפס את הטעות
שלו, שלא החשיב
את הכסף, את
הכסופים שהם
עיקר הקשר
בין הקב"ה ועם
ישראל, ועל רקע
כזה הוא כתב את
שיר השירים

רבה פט"ו.

כג שה"ש ח, יא.

כד שם פסוק יב. "אלף כסף" (271, הרי"ן) – שחזר שלש פעמים בתנ"ך (בראשית כ, טז; שמואל ב יח, יב), סה"כ 813 ("ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", "ויבדל אלהים בין האור ובין החושך", "ויאמר אלהים נעשה אדם") – הוא הנקודה האמצעית של "האלף לך שלמה" (541, ישראל) וביחד הם עולים 812 (דוד פעמים חן, שהר"בקה). "אלף כסף" ועוד "כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פרי" עולה 3,125, 5 בחזקת 5, השתלשלות התלבשות השראה, מודעות עצמית מודעות אלהית מודעות טבעית וכו'.

כה עוד קודם מופיע ה"זהב" שלש פעמים בשיר השירים, פעמיים יחד עם כסף (ללמד שאכן הכסף נחשב עם הזהב) – "תורי זהב נעשה לך עם נקדות הכסף" (שיר השירים א, יא), "עמודיו עשה כסף רפידתו זהב" (שם ג, יא) – ופעם שלישית בפסוק "ידיו גלילי זהב" (שם ה, יד), שאמנם לא מופיע בו כסף, אבל הוא מצטרף במסורה לפסוק היחידי הנוסף בו מופיעה בו המלה "גלילי", "על גלילי כסף" (אסתר א, ו), וד"ל.

כו מלכים א' ו, ז.

כז בכ"מ בנוסח התפלה והברכות.

כח ראה מכילתא יתרו א (ובפרט כפי שהובא באברבנאל מלכים א' ו, ז).

כט משלי ה, ה.

ל שיחת עשרה בטבת וש"פ יחי תשנ"ב.

לא דברי הימים א' כג, ג.

לב ספר הליקוטיוס וישב פמ"ח; איוב פכ"ח; שער הפסוקים ואתחנן סימן ד.

לג ראה לדוגמה ספר הליקוטיוס וישלח פל"ו (ד"ה "והנה כשנפלו המלכים"); תהלים פפ"ד (ד"ה "עוברי בעמק הבכא"). וראה בנסמן בהערה הבאה.

לד שער מאמרי רז"ל מדרשים מאמר "פסיעותיו של אברהם אבינו" (ב"ר מג, ג), ובכ"מ.

תקח כסף חי ביד

– הוא מיד יברך לך. אי אפשר להחזיק אותו, הוא מתחמק מיד, לא רוצה שיתפסו אותו – 'סוד' בלתי נתפס

קופסת טונה. היום יודעים שכסף חי הוא גם רעיל וגם מדפא – יש בו נשיאת הפכים. הוא ממש רעיל, וגם יש לו תכונות של ריפוי. אם כסף חי שייך ליסוד, מה הרעילות שלו? פגם הברית. ומה הריפוי שלו? תיקון הברית.

איפה מוצאים אותו? איפה משתמשים בו? פעם כל מד-חום היה עשוי מכסף חי. היום, בגלל שתפסו שהוא חומר רעיל, מנסים למעט את השימוש בו, אבל המד-חום המקורי היה ממנו. מהו מודד-חום? מודד את ההתלהבות שלך בעבודת ה'. נשים לב ש-**מודד** שוה **חום**. מה מודד את החום שלך? כסף חי. גם בתאורה משתמשים בכסף חי

– תאורה של פלורסנט היא כסף חי. כסף חי מקרין קרני אור אולטרא-סגול, ומבואר אצלנו^ט – לא נרחיב עכשיו – שהן קרני אור של יסוד אבא (כאשר יסוד אבא מתלבש ביסוד ז"א^מ). למה עוד משתמשים בכסף חי? הוא מהיסודות של פיתוח צילום, קשור ל"צלם אלהים"^{מא}. יש הרבה תכונות ליסוד הזה, שהמספר האטומי שלו שוה **יסוד** כנ"ל.

יש מקום אחד שכתוב^{מב} שכסף חי הוא בעצם הממוצע בין הדומם לצומת. האריז"ל הדגיש מאד^{מג} שבין הדצח"מ יש שלשה ממוצעים. לפי הפשט יש גם ממוצע בין האדם לאלקים – המלאכים, שגם נקראים בשם אלקים^{מד}. בלי

לט ראה סמינר "אור וצבע" שיעור רביעי.

מ ע"ח שער הכללים פ"י; של"א פ"ג. ובכ"מ.

מא בראשית א, כז; ט, ו.

מב ראה בני יששכר מאמרי חדש ניסן מאמר יא. מטפחת ספרים אות צד (ממוצע בין הדומם למתנעעים).

מג ראה לדוגמה ע"ח ש"מ ב"ב פ"א.

מד ראה תניא אגה"ת פ"ד. נתבאר באריכות בלקו"ש חל"ט

עמ' 136 ואילך.

בגימטריא **יסוד**. זו מתכת כבדה – המתכת היחידה שיותר כבדה ממנה היא רק העופרת (שהמספר האטומי שלה הוא 82). המספר האטומי של זהב הוא 79 ושל כל שאר המתכות פחות. המספר האטומי של ברזל, לדוגמה, הוא 26. המספר האטומי של כסף הוא 47, **בטול**, יחוד הוי'–**אהיה**. יש במספרים האטומיים של שבע המתכות (לפי הסדר: 47 79 29 80 82 50) – שבעבר לא היו ידועים לכל – המון רמזים יפהפיים, שפעם דברנו עליהם^{לה}.

כסף חי – סגולות ושימושים

מה המיוחד והשונה בכסף חי מכל המתכות? שזו מתכת

כבדה ובחום הטבעי של החדר היא היחידה שהיא נוזלית – לא סתם נוזלית אלא מאד מחליקה (slippery), אי אפשר לאחוז אותה ביד. תקח כסף חי ביד – הוא מיד יברך לך. אי אפשר להחזיק אותו, הוא מתחמק מיד, לא רוצה שיתפסו אותו – 'סוד' בלתי נתפס.

לאיזו בריה בעולם שה' ברא לכבודו יש הכי הרבה כסף חי בתוך הגוף? דגים. כשאוכלים דגים אוכלים הרבה כסף חי. מהם דגים? הצדיקים^{לו}. כמו שכתוב בפירוש לגבי שבת, שהדג הוא ספירת היסוד^{לז}. אם כן, כנראה שיש איזה דג מיוחד לכבוד שבת קדש, דג גדול וטעים שבאמצעותו יוסף מוקיד שבת^{לח} מוקיד את השבת (וכן **יסוד**, המספר האטומי של כסף חי, ב'חן' – **יסודוסי** – עולה **יוסף!**). דווקא בטונה יש מאד הרבה כסף חי, אז לא צריך ללכת רחוק – אפשר לפתוח

לה ראה שיעור ח' אייר תשמ"ה.

לו ראה זהר ח"ג קפח, א; לקו"ת שמיני יח, א ואילך. ובכ"מ.

לז ראה מקדש מלך על זהר ח"א ו, א.

לח ראה שבת קיט, א.

בשביל שביזנס

יהיה מוצלח,
שתתחיל להיות
בן אדם אחר -
בן אדם לענין,
עם הרבה כסף
(לצרכי צדקה) -
העיקר הוא תזרים

פה ממש מפורש – אפשר לומר – שכסף חי הוא יסוד, ולא סתם היסוד אלא גבורת היסוד.

ג. תזרים זרימת הכסף

אנחנו נסביה, עיקר הווארט – בדרך צחות, אבל יש דברים בגו – שכסף בכלל וכסף חי בפרט קשורים למושג 'תזרים', cash flow, באנגלית. **כסף** הוא **כס**, כמו קש (cash), וה**פ** היא **פלוואו** (flow). אם כן, כסף הוא קאש-פלוואו, בפרט אם מדובר בכסף חי. שוב, הווארט הוא שכסף חי הוא ספירת היסוד ולעניננו הוא רומז לתזרים. והוא סוד "זרע אמת"^מ – **זרע** היינו **זרימה מן המעיין**.

עכשיו ניתן שיעור קצר בכלכלה – מאיפה בא התזרים. כמו שאמרנו, דווקא הכסף הוא ה"טבעא", אין תזרים בהב. בשביל שביזנס יהיה מוצלח, שתתחיל להיות בן אדם אחר – בן אדם לענין, עם הרבה כסף (לצרכי צדקה) – העיקר הוא תזרים (הרי העניים דחוקים ולא יכולים לחכות למחר^מ...).

כל תזרים מבוסס על כסף שנכנס (inflow), זרימה פנימה, 'אינפוט' וכסף שיוצא (outflow), זרימה החוצה, 'אאוטפוט' – קבלה והשפעה. אם רוצים לתת ערכים יותר פנימיים ואנושיים, הכסף שנכנס (inflow) הוא בחינת נוקבא והכסף שיוצא (outflow) הוא בחינת דכורא. היחס כאן בין הנוקבא והדכורא מתאים מאד למה שאדמו"ר הזקן כותב בלקוטי תורה^מ על הפסוק "ואפו עשר נשים"^נ, שהפנימיות של עשר הספירות היא בחינת נוקבא ("עשר נשים") והחיצונית

זה יש שלשה ממוצעים – בין הדומם לצומח, בין הצומח לחי, בין החי למדבר. בדרך כלל מוסבר שהממוצע בין הדומם לצומח הוא האלמוג. מענין ש-**אלמוג** עולה 80, ששוה **יסוד**, המספר האטומי של כסף חי. והנה, יש מקום שכתוב שכסף חי הוא הממוצע בין דומם לצומח, שהוא מתכת, מתכת היא דומם גמור, אבל הכסף-חי חי, נע, "כל חי מתנוגע"^מ – סימן שיש פה ממש חיות, יותר מכל שאר יסודות הטבע (שכולם נקראו 'יסודות' על שם אותו יסוד שהמספר האטומי שלו הוא **יסוד**, ושלפי הקבלה מכוון כנגד ספירת היסוד). הוא נוזלי על שם הזרע הנוזל מן היסוד המוליד חיים חדשים. שוב, עיקר החיות – סוד החיים, מאיפה החיים צומחים – מהיסוד כסף-חי. אחת התעלומות – ובעצם נכון לומר התעלומה, ב"ה הידיעה – של כל הביולוגיה, היא מאין החיים, השיא של כל הטבע. מתוך תעלומה זו של מקור החיים המציאו את האבולוציה. לפי היסוד הזה של האריז"ל החיים נוצרו מהמתכת של היסוד שנמצאת בבסיס של הטבע, כסף חי – דומם שיש בו את שרש החיות ממש.

עוד ענין חשוב: רבי נחמן מברסלב מזכיר כסף חי בספר המדות. הוא כותב חמש מלים – "כסף חי מסוגל לגבורת אנשים"^מ. אם כן, יש

מה ספר מפתח הרעיון לרבי אברהם אבולעפיא בסופו (אות ת).

מו ספר המדות ניאוף לד. המפרשים מנסים להביא מקורות לדבריו של רבי נחמן בספר המדות – יש דברים שיותר קל למצוא להם מקור, אבל זהו אחד הדברים הקשים. יש מי שאומר שהמקור הוא המפורש בגמרא (גיטין סט, ב) שכסף חי הוא רפואה לתחתונות (טחורים), שגם הם באותו אזור של הגוף. ידוע הדיון לגבי הרפואות של הגמרא ושינוי הטבעים (ראה לדוגמה שו"ת הרשב"א ח"א סי' צח; מו"נ ח"ג ספי"ד; אוצר הגאונים גיטין ח"א א סח, ב. להרחבה עיין בספר "השתנות הטבעים בהלכה" לרב נריה גוטל שי), אבל הגמרא היא "דברי אלהים חיים", ודאי יש דברים בגו אפילו בגשמיות בכל דור ודור, ועל אחת כמה

וכמה ברוחניות. זהו לא מקור מוכח וודאי, אבל נראה שיש קשר (עד שלא ימצא מקור טוב יותר, או שרק נסמך על רוח הקדש של רבי נחמן). נברך את כולם שלאף אחד לא יהיו תחתונות בזכות עצם הדבור על כסף חי.

מז ירמיה ב, כא.

מח וראה תענית כא, א.

מט לקו"ת בחקתי מת, ג.

נ ויקרא כו, כו.

שלשה סוגי תזרים

בעלי-הכלכלה מחלקים את התזרים לשלשה סוגים. ודאי נתנו להם מלים בעברית, אבל יותר טוב להשתמש במלים המקוריות באנגלית, וגם להציע להן תרגום שלנו. שלשת הסוגים הם financing cash flow (תזרים פיננסי), שאנחנו נקרא לו גם מימון; investing cash flow (תזרים השקעות), שאנחנו נקרא לו בקיצור השקעה; והשלישי הוא operating cash flow (תזרים שוטף), שאנחנו נקרא לו הפעלה.

כאשר מישוהו מתחיל עסק חדש – סטארטאפ – הוא צריך להשיג מימון בשביל להקים את העסק. כל הכסף שהוא מגייס – מבנקים, ממשקיעים פרטיים, מהנפקת מניות וכו' – שייך לתזרים הפיננסי (שכולל גם את החזר החובות, אם מדובר בהלוואות, וכיו"ב). אחר כך, צריכים להשקיע כספים בעתיד של העסק או הרעיון – לדוגמה, פרויקט של תורה ומדע אולי

צריך מעבדה – בנין מתאים, ציוד הכי מעודכן, שיהיה יעיל לטווח ארוך וכיו"ב. יש גם כספים להשקעה בפרוייקטים של אנשים אחרים, מסחר עם עסקים נוספים (כאשר ההשקעה שלי הופכת למימון של הזולת, בדיוק כמו שהמימון שלי הוא השקעה בתזרים של המשקיעים). בתחום תזרים ההשקעה בדרך כלל יש בתקופת ההקמה של העסק תזרים שלילי – יותר הוצאות מהכנסות – אבל עתיד התזרים הזה להפוך לחיובי, וגם כעת הוא עדיין להשקעה ארוכת-טווח בהצלחת העסק וביסוסו. חוץ משני אלה, ישנו התזרים השוטף, ההפעלה היומיומית של העסק – ההכנסות ממכירת המוצר או השירות וההוצאות השוטפות כמו שכירות, משכורות ותשלום לספקים. התזרים הזה אמור להיות רווחי – וצריך תמיד לייעל ולשפר אותו – והוא המעיד על זכות הקיום של העסק.

היא בחינת דכורא. בפנימיות יש בטול כדי לקבל מלמעלה ובחיצוניות יש השפעה כלפי מטה. הרי כל ספירה חייבת לקבל את השפע מלמעלה, מהספירה שמעליה, ולהשפיע למטה, אל הספירה שמתחתיה^{נא}. ההשפעה למטה היא דווקא מהחיצוניות, הכלי של הספירה, והיא בחינת זכר, כי זכר הוא משפיע. הקבלה מלמעלה היא הפנימיות – כמו שרבי אייזיק מסביר^{נב} שפנימיות הכלי היא החלל של הכלי, עצם הכלי-קבול שבו – שהיא בחינת נוקבא.

הזרימה הזו היא בעצם הגדר של הצדיק בכל מקום – צינור פתוח^{נא}. הצדיק-היסוד הוא גם שליח^{נב}, שתפקידו להביא את דברי המשפיע אל המושפע – הוא מקבל אותם מלמעלה ומשפיע אותם למטה. לפי ההתבוננות הזו כל הספירות הן בעצם יסודות – כל ספירה היא יסוד (כמו שכל יסודות הטבע הם בחינת היסוד שביסוד[ות]), דהיינו

היסוד שהמספר האטומי שלו שווה יסוד, כסף חי, כנ"ל), צדיק, שמקבל מלמעלה (בבחינת הנוקבא שלו) ומשפיע למטה (בבחינת הדכורא שלו). זהו כלל גדול, שלפיו היסוד (ובפרט היסוד שביסוד) כולל את כל מעשה בראשית – כך ה' ברא את העולם, זהו יסוד התהוות כל העולמות, קבלה מלמעלה והשפעה למטה. את היסוד שביסוד אפשר להגדיר כקבלה שמתלבשת בתוך ההשפעה, וזהו בעצם העצם של המציאות כולה (כמו "יסוד היסודות" של הרמב"ם^{נא}).

נא וראה פרדס רמונים ש"ב פ"ז.

נב מאמר הברכות בתחלתו (חנה אריאל אמרות טהורות מד, ב).

נג ראה כש"ט (קה"ת) ה. ובריבוי מקומות.

נד ראה ביאורה"ז לאדה"א (ומובא בדרך מצותין מצות קרבן פסח) על אד"ז (פרשת האינו) רפח, ב. ובכ"מ בדא"ח.

נה לשון פתיחת היד החזקה.

כל הספירות הן בעצם יסודות – כל ספירה היא יסוד, צדיק, שמקבל מלמעלה (בבחינת הנוקבא שלו) ומשפיע למטה (בבחינת הדכורא שלו)

החבנה הפנימי – חב"ד

המודל הפנימי שמתאים לשלשת סוגי התזרים הוא חכמה-בינה-דעת. איש חב"ד הוא מי שידוע לשמור על התזרים שלו ולנהל את העסק שלו כמו שצריך. מוסבר אצלנו¹⁰ שמבין מדות הלב הספירה העיקרית שמקבלת את אור המוחין חב"ד, החיות של כל מדות הלב, היא ספירת היסוד. התזרים במדות הלב הוא מהכסף שבחסד עד לכסף-חי שביסוד – כל ה החסדים נמשכים ליסוד וממנו מושפעים למלכות¹¹.

המימון (financing cash flow) שייך לחכמה – להברקה הראשונית כשאתה מתחיל סטארטאפ, הברקה שצריכה להמשיך את המימון, האנרגיה והכח, כדי לממש אותה בעולם הגשמי. כדי לקבל מימון צריכים 'לפתות' את המשקיעים – הנוקבא צריכה לפתות את הדכורא, המשפיע, שירצה להשפיע-להשקיע בה, שיתעורר, שיהיה לו חשק להשפיע. ראש השנה הוא סטארטאפ – שנה חדשה, השפעה חדשה. כל הכסף וכל האור של השנה שעברה בטלו ועלו

לשמים, הסתלקו, ועכשיו אני רוצה להתחיל משהו חדש. שנה חדשה, אני מקבל ראש חדש, שכל חדש, ויש לי רעיון חדש – סטארטאפ חדש. לשם כך אני צריך שה' ישקיע בי, ואני צריך 'לפתות' אותו ב"מצות היום בשופר"¹², כלשון הפיוט – "אפתנו בשופר"¹³ (זו הגרסה המקורית, אותה 'רככו' ל"ארצנו בשופר" מפני

אלו שהיא צרמה להם). "תקעו בחדש שופר"¹⁴, "חדשו מעשיכם, שפרו מעשיכם"¹⁵ – עם הרצון שלי להתחדש ולהשתפר אני מפתה את ה' להשקיע בי. ה"כלי ריקן" לקבל את ההשפעה – ה"לית לה מגרמה כלום"¹⁶ של הנוקבא, החלל שמושך אליו את הזכר – הוא הבטול שבפנימיות ספירת החכמה. "החכמה מאין תמצא"¹⁷, היא מקבלת מלמעלה, מהאין סוף. המימון בא גם מתוך אמונה – שהמשקיע מאמין ברעיון החדש שלי, שהוא רעיון טוב עם סיכויי הצלחה גבוהים, ומאמין בי, שאני האדם המתאים לממש ולבצע את הרעיון. האמון הזה שייך ל"חכם הרואה את הנולד"¹⁸, מי שיש לו עין לראות את האין של הרעיון שעתיד להוות מציאות חדשה. שוב, דווקא הבטול מוצא חן ומפתה, מעורר אמון שאצליח. אם אני 'יש' – לא אצליח. מישהו יותר חכם ממני מיד יבין שה'אני' שם ועצם מציאות האני הוא 'עצם בגרון', ישות ש'תשים רגל' לכל העסק, וממילא לא כדאי להשקיע בי.

השלב הבא הוא השקעה (investing cash flow). השקעה היא גם מלשון שקע ("חותם שוקע", בלשון החסידות) – משקיעים בשקע. זו גם בחינה של בטול, אבל זהו השקע של יסוד אמא. המימון הראשוני נקרא 'זרע' (seed money), זרע האבא, אבל בשלב השני צריכים לתת לו כלים – לעבור מ"חיוהי" ('כסף חי' שזורם לתוך העסק שלי, מימון) ל"גרמוהי", מהאורות-הרעיונות של החכמה לכלים של הבינה¹⁹, שצריכים להיות "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"²⁰. בשביל להשקיע נכון

ס תהלים פא, ד.

סא ויקרא רבה כט, ו.

סב ראה זהר ח"א קפא, א; רמט, ב; ח"ב ריח, ב; ע"ח ש"פ ה.

סג איוב כח, יב.

סד תמיד לב, א.

סה ראה ע"ח שמ"ב פ"ה; לקו"ת שה"ש לט, ג; סה"מ תש"ח עמ' 161.

סו ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

כדי לקבל מימון צריכים 'לפתות' את המשקיעים – הנוקבא צריכה לפתות את הדכורא, המשפיע, שירצה להשפיע-להשקיע בה

נו ראה וכמטמונים תחפשנה ח"ב עמ' מג ואילך. וראה לקומ"א לו, ה (ע"פ זהר ח"ב קי, א"ב).

נד ע"ח ש"ו פ"ג. ובכ"מ.

נח ראש השנה כו, ב; כז, א.

נט תפלת שחרית של ראש-השנה.

אם יש לך כסף, והכסף שלך זורם כדבעי, ה' יתן לך גם זהב

באים להתלונן מה עושים – אני מקדיש את הקטע הזה לאותם אנשים ומברך את כולם, את כולנו, שכל אחד יהיה גביר בעצמו, כמו שהרבי אומר^{טז}, עם תזרים תמידי המהווה חיים חדשים. זהו יום מסוגל לכך, יסוד שביסוד.

נחזור למה שפתחנו בו: הזהב הוא תוספת ביחס לכסף. אם יש לך כסף, והכסף שלך זורם כדבעי, ה' יתן לך גם זהב. את הזהב ה' ברא רק בשביל לבנות את בית המקדש^{טז}. הבעיה היתה ששלמה בנה את המקדש רק זהב, לא היה שם כסף. הוא לא למד ממשה רבינו – אצל משה רבינו במשכן היסוד היה כסף. האדנים, שנעשו מתרומת מחצית השקל^{טז}, היו מכסף – כולם תרמו את מחצית השקל, זהו היסוד, הצד השווה לכולם. גם נדבת הלב של כל אחד מתחילה מהכסף, עוד לפני הזהב. כתוב^{טז} "אדן" – שעשוי דווקא מכסף, ולא מזהב – הוא בגימטריא "מודה", ה"מודה אני" של היהודי (לשון הודאה, "הפעם אודה את הוי"^{טז}) כל בקה. כתוב גם ש"אדן הוא הפנימיות של עדן (לפי הכלל שה"א היא בכל מקום הפנימיות של ע"ט)^{טז} – "ונהר יוצא מעדן"^{טז}. הנהר הוא נהר של כסף, תזרים-זרימה מעדן להשקות את הגן, ורק "ומשם יפרד", מתוך הפירוד יש את שאר המתכות (החל מ"אשר שם הזהב. וזהב הארץ ההיא טוב"^{טז}).

עד כאן, לחיים לחיים, שיהיה הרבה קאש-פלואו והרבה מכל שאר הדברים שדברנו עליהם. לחיים לחיים.

עג - ראה שיחת חג הפורים תשט"ו סעיף יט.

עד - בראשית רבה טז, ב.

עה - שמות לח, כה"כז.

עו - מלכות ישראל ח"ב מאמר "המנהיגות וחוש הדבור" (נדפס גם בכרך חב"ד גליון 2). וראה גם תשובת השנה מאמר "חדש ניסן - חוש הדבור".

עד - בראשית כט, לה.

עח - ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר ברבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר ע"ג.

עט - בראשית ב, י.

פ - שם ב, יב.

בעתיד של החברה צריך להיות 'מבין', "מבין דבר מתוך דבר"^{טז}, וצריך מבט נכון על העתיד, ששייך לבינה (וכדלקמן עוד).

התזרים השוטף (operating)

(cash flow) שייך לדעת, שנדרשת במיוחד בשביל האיזון השוטף – יחסי האנוש המתאימים בתוך הצוות, עם הלקוחות ועם הספקים, ובכלל ה"שמאל דוחה וימין מקרבת"^{טז} שנדרשים בשביל יעול של העסק. חכמה-בינה-דעת הן אותיות י-ה-ז שבשם, שמקבילות גם לחומר-צורה-פועל – המימון הוא חמר גלם ממנו מפתחים את העסק, ההשקעה היא הצורה שנותנים לו והפועל הוא ההפעלה השוטפת שלו – כאשר הכל צריך להמשך אל התכלית, המלכות, ה תתאה^{טז}.

חכמה, בינה ודעת הן גם עבר ("עומק ראשית"), עתיד ("עומק אחרית") והווה^{טז}. החכמה צריכה לשכנע את העבר – את מי שיש לו הון מעסקי העבר שלו – להשקיע בעסק החדש שלי. הבינה היא התכנון שלי לעתיד. הדעת היא היכולת לנהל את התזרים בהוה, ההפעלה היום-יומית השוטפת.

ברכת התזרים

כל זה עוד פרק ששייך לפקולטה לכלכלה במכללה התורנית^{טז}. היתה לנו כבר חוברת על החברה הדינמית (The Dynamic Corporation)^{טז}, וכעת יש לנו עוד פרק על תזרים. איך הגעתי לנושא בכלל? יש כמה חבר'ה שלנו שיש להם בעיות בתזרים והם

טז - חגיגה יד, א; סנהדרין צג, ב. ובכ"מ.

טח - סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זרר ח"ג קעז, ב.

סט - לקוטי הגר"א בסוף ביאורו לספרא דצניעותא עמ' לח (וילנא, תרע"ג). ראה שיעורי ג' כסלו ע"ט.

ע - השלמות לפירוש רס"ג על ספר דניאל (הובא בסיני קיז עמ' ג); קומי אורי מאמר "יכול לפטור העולם".

עא - ראה חוברת המכללה התורנית בספירת ההוד.

עב - נדפס בתוך "על הכלכלה ועל המחיה" עמ' 209 ואילך (התאגיד הדינאמי).

טענת הירח על קרח

קיצור מהלך השיעור

לכבוד הילולת **בעל המאור ושמש** – בר"ח תמוז – נלמדה אשתקד תורה שלו לפרשת קרח. בתורה היפהפיה הזו – שרומזת לא־מעט לאישיותו שלו – מסביר בעל המאור ושמש מ'דרש פליאה', לפיו **השמש והירח** עלו לרקיע זבול והודיעו **שאם ה' לא יעשה דין בקרח הם ישבתו מפעולתם**. הוא מקדים התבוננות עמוקה **בסוד מיעוט הלבנה**, שהוא הרצון הפנימי של ה', שיהיה בעולם סדר של גדול וקטן, **משפיע ומקבל**. דווקא **הלבנה** הסובייקטיבית היא **הרגישה לצורך** הזה, ולכן בסופו של דבר היא **הממעטת את עצמה וכך מתייחדת בשלמות** עם השמש. עם כל הצער הראשוני של הלבנה – היא **מזדהה עם הענין** ופועלת אותו בכל הבריאה. מחלוקת קרח, **שמסרב לקבל את היחס** של גדול-קטן בינו לבין אהרן, **פוגעת ביסוד** הזה עצמו, עליו מסרה הלבנה את נפשה, ולכן היא עולה עם השמש למחות כנגדו בתוקף.

מדרש פליאה: קרח דורש לתפוס את מקומו של אהרן הכהן, ומשה רבינו אומר שיש רק כהן גדול אחד^א – אהרן – ושעל קרח להסתפק בתפקידו המכובד כלוי^ב. מדוע נכנסים השמש והירח בעובי הקורה במחלוקת הזו, באכפתיות כזו שמגיעה עד כדי 'איום' בשביתה מתפקיד אם ה' לא יצדיק את משה?

האכפת לשמש ולירח?

במדרש (במדבר רבה יח, כ) דרש רבא מאי דכתיב (חבקוק ג, יא) שמש ירח עמד זבולה, מלמד שעלו שמש וירח לזבול אמרו לפניו רבונו של עולם אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא ואם לאו נצא וכו'. הנה המאמר המדרש הלז לכאורה תמוה, וכי מאי איכפת לשמש וירח המחלוקת של קרח על משה ואהרן.

לפי דרשת רבא השמש והירח דרשו שה' ידון את קרח בשל טענותיו כנגד משה, ו'איימו' שאחרת הם ישבתו מפעילותם. זהו סוג של

נערך ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. בדר"ח תמוז פ"ה – הקלטה.

א במדבר רבה יח, ח.

ב במדבר טז, ט.

בראשית, ה' ברא את שני המאורות הגדולים – השמש והירח, המכוונים כנגד ז"א והמלכות (הזכר והנקבה) – "שיון בקומתן", וכך הם יהיו גם "לעתיד לבוא", בימות המשיח^ג (ויהיה גם שלב נוסף, בתחית המתים, כדלקמן). אמנם, כבר ביום הבריאה ה' חולל בכך שינוי, שמתמיד במשך כל ההיסטוריה שבין הבריאה לימות המשיח – "אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד". לא מדובר בשינוי שהוא 'תקלה' בעקבות תלונת הלבנה, אלא ברצון הקדום של ה' (שמתחולל דרך תלונת הלבנה, באופן שנראה כ"נורא עלילה"^ד), אך באמת הוא מתבקש ומעיד על מעלת הלבנה, כדלקמן).

השינוי הזה נדרש לשם "שכלול העולם", השייך דווקא לעולם העשיה (בבריאה מופיעה מציאות 'יש מאין', ביצירה היא מתעצבת באופן של 'יש מיש', ובעשיה מתחולל השכלול-התיקון^ה הסופי). בעולם היצירה, עולם הצורות המופשטות, יתכנו שני מאורות גדולים שקומתם שוה, אבל בשביל תיקון עולם ברובד המעשי חייבים שבפועל מאור אחד יהיה גדול והמאור השני יהיה קטן בפניו. כך, יתכנו

כבר ביום הבריאה
ה' חולל בכך שינוי,
שמתמיד במשך
כל ההיסטוריה
שבין הבריאה
לימות המשיח –
"אי אפשר לשני
מלכים שישתמשו
בכתר אחד". לא
מדובר בשינוי
שהוא 'תקלה'
בעקבות תלונת
הלבנה, אלא ברצון
הקדום של ה'

בעולם היצירה,
עולם הצורות
המופשטות,
יתכנו שני מאורות
גדולים שקומתם
שוה, אבל בשביל
תיקון עולם ברובד
המעשי חייבים
שבפועל מאור
אחד יהיה גדול
והמאור השני יהיה
קטן בפניו

חוסר שיון בהנהגה

כדי להסביר זאת מעמיק המחבר בסיפור המקורי של שני המאורות הגדולים, השמש והירח (השייך כנראה באופן עצמי גם לדמותו שלו, כפי שמשתקף בשם של ספרו, "מאור ושמש", הרומז לחבור של המאור הקטן, הלבנה, עם השמש):

ויובן על פי מאמרם ז"ל (חולין ס ע"ב) על פסוק (בראשית א, טז) ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן וגו', והובא ברש"י ז"ל שוים נבראו ואמרה הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה הקב"ה לבי ומעטי את עצמך, ולהפנים דעתה הרבה לה צבאיה ואמר לה צדיקים יקראו על שמך דוד הקטן (שמואל א יו, יד) יעקב הקטן (עמוס ז, ב).

והענין הוא כי באמת כן היה רצונו הקדום שיהיה אחד גדול ואחד קטן כי אי אפשר שישתמשו שני מלכים בכתר אחד כנ"ל, וכן נשתכלל העולם מתחילת בריאתו תיכף עד לעתיד לבוא שלא ימצא בעולם שני אנשים שוים, וכן בכל דור ודור ודורשיו שיהיו שני ראשים שוים בממשלה אחת, אלא אם כן שהאחד ימעט את עצמו לפני השני. וכן בצדיקים הוא גם כן כך הגם

שיש שני צדיקים גדולים שהם שוים שניהם בערך השגת מציאות אלהות ומדותיהם גם כן שוים, אף על פי כן זאת בלתי אפשר שיהיו שמום הטוב יצא בעולם בשוה שיהיו בשוה בעיני הבריות, זאת בלתי אפשר רק אחד יגביהו ה' ואחד ימעטו ה'.

בתחלת בריאתם, ביום הרביעי למעשה

ג ראה ע"ח של"ו פרקים א"ב; לקו"ת שה"ש מח, ב.

ד תהלים סו, ה. וראה גם תנחומא וישב ד.

ה "ואשתכללו" (לשון שכלול) הוא התרגום של "ויכללו [השמים והארץ]" (בראשית ב, א), פרשית שבת שסיומה הוא "לעשות" (שם פסוק ג) – חותם מעשה בראשית – שמובנו הוא לתקן (בראשית רבה יא, ו; פסיקתא רבתי ו; ועוד).

ו ראה סוד ה' ליראיו שער "ארבעה עולמות".

אחרי הסתלקותו

של הרבי ר' שמחה־בונים מפשיסחא שנים מתלמידיו הגדולים, שנחשבו שוים בגדולתם – רבי מנחם מענדל מקוצק ורבי יצחק מאיר מגור (בעל חידושי הרי"מ) – נועדו ביניהם בשדה בהחלטה משותפת שהנהגה צריכה להמשיך בידי אחד בלבד, ובסופו של דבר בעלי חידושי הרי"מ כפף את עצמו בפני רעהו מקוצק, וסר למרותו במשך כל ימי חייו

התחוללה אחרי הסתלקותו של הרבי ר' שמחה־בונים מפשיסחא, כאשר שנים מתלמידיו הגדולים, שנחשבו שוים בגדולתם – רבי מנחם מענדל מקוצק ורבי יצחק מאיר מגור (בעל חידושי הרי"מ) – נועדו ביניהם בשדה בהחלטה משותפת שהנהגה צריכה להמשיך בידי אחד בלבד, ובסופו של דבר בעלי חידושי הרי"מ כפף את עצמו בפני רעהו מקוצק, וסר למרותו במשך כל ימי חייו, ורק אחר כך החל בהנהגה עצמאית משלו. הם לא רצו לחלק את הזרם של בית פשיסחא לחצרות שונות, וידעו שדווקא בשביל היחוד והאחדות ביניהם צריכים שאחד יהיה גדול ואחד יהיה קטן. במובנים רבים, בעל המאור ושמש עצמו הוא דוגמה נפלאה לכך, בבחינת "נאה דורש ונאה מקיים"^{יא} – עם כל גדולתו, גם כשהיו לו אלפי חסידים, הוא המשיך לנסוע לצדיקים אחרים ולהתכופף בפניהם (עד שאמרו עליו שהוא הדוגמה העיקרית לצדיק שכל ימיו המשיך להיות חסיד)^{יב}. בסיפורים הללו בולט שלצדיקים יש כח להמעיט את עצמם מרצון – ולא רק ב'כפיה' מלמעלה – והכח הזה משותף להם וללבנה, כפי שיתבאר בסמוך.

הבנת הלבנה

והנה אז כשהלבנה אמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני וכו', השיב לה הקב"ה לפי שאתה מביין את זאת והשגת זאת שכך צריך להיות על כן מעטי את עצמך לפני השמש,

המלכות־הלבנה משתנה באופן תדיר^{יג} – היא נאצלת כנקודה אחת ואז גדלה בכמה שלבים עד שהיא נעשית שוה בקומתה לז"א, ובשלב מאוחר יותר היא אף עולה מעליו, בסוד "אשת חיל עטרת בעלה"^{יד}. זו הסבה לכך שדווקא הלבנה היא הרגישה ל'חידוש' בעמידה השוה של "שני המאורות הגדולים",

שני צדיקים שוים באופן מהותי־פנימי, מצד ה"אור המאיר לעצמו" שלהם – במושכל ("השגת מציאות אלקות") וגם במורגש ("מדותיהם"), שמכתיבים ממילא מוטבע מתוקן (קיום מעשים טובים ומתוקנים, כל אחד עם ה"זהיר טפיל"^{טו} שלו) – אבל ביחס למציאות החיצונית, מצד ה"אור המאיר לזולתו" שלהם, צריך להמעיט אחד בפני חברו. בפרט נוגעים הדברים להנהגה־מלכות – "דבר אחד לדור ואין שני דברים לדור"^{טז} – כאשר "אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד" (את הכתר מעניק למלך העם, הבא ומשתחוה לפניו, וכך מעורר את התפשטות אורו בעולם – "מלך שמו נקרא").

ליחס הזה בין הצדיקים, שגם כאשר יש ביניהם שויון פנימי

בהנהגה החיצונית אין "שני ראשים שוים בממשלה אחת", יש דוגמאות רבות בתולדות החסידות. אחת המפורסמות והבולטות

ז ואדרבא, זו צריכה להיות החויה הפנימית בין כל שני צדיקים, כל שני 'גוטע־אידן' (ובכלל כל שני יהודים טובים), כידוע בשם היהודי הקדוש (סיפורי חסידים זיון, תורה ח"ב, סיפור 346) שכאשר שני יודין־יהודים שוים זה לזה זהו סימן של שם ה' (בעוד שכאשר הם עומדים זה מעל זה זהו סימן של 'סוף פסוק').

ח שבת קיח, ב.

ט סנהדרין ח, א.

י לשון שגור בדא"ח (ראה לדוגמה תו"א עו, ד; לקו"ת במדבר יג, ד; דברים לה, א).

יא חגיגה יד, ב.

יב ראה בזכרונם לברכה מערכתו (עמ' ג ואילך).

יג על שבעה שלבים בעלית המלכות ראה ע"ח שלו"פ"א.

יד משלי יב, ד. ראה תו"א מד, ד ואילך. ובכ"מ.

יעקב הקטן ודוד הקטן

ולחפים דעתה הרבה צבאיה וגם צדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן דוד הקטן, לפי שהצדיקים יכולים גם כן למעט את עצמם והם בזה הבחינה שיהיו נכנעים וקטנים.

כדי להפיס את דעתה של הלבנה שמצטערת ה' מרבה את צבאיה – נותן לה הרבה כוכבים ילדים, שמתאימים להכרה שמתוך המיעוט והקטנות עתידים לבוא ריבוי וצמיחה גדולה – ואומר לה שהצדיקים יקראו בשמה, משום שגם הם מסוגלים להקטין את עצמם. הצדיקים ("ועמך כלם צדיקים"¹¹) הם אלו בהם נמלך ה' על בריאת העולם¹², הם ה'מבינים ללב' (היינו לממד הגברא שבו) והשעשוע הצפוי מהם הוא הטעם הפנימי לכל הבריאה, והם נקראים על שם הלבנה ומסוגלים להקטין את עצמם כמותה. הצדיקים, בעלי ה'חוש' בענין, מסוגלים להקטין את עצמם מרצון (עד שניתן לומר שזהו גדרו של צדיק) – כנ"ל.

בהזכרת שמות הצדיקים במאור ושמש, בפעם הראשונה הוזכרו "דוד הקטן" ו"יעקב הקטן", מלמטה למעלה, מהמלכות של דוד (ה תתאה) לתפארת של יעקב (1), בסדר של "בכל דרכיך דעהו"¹³ – דע' חבר "והאדם ידע את חוה אשתו"¹⁴) את ה'ה אל הזו – ובפעם השניה קודם "יעקב הקטן" ל"דוד הקטן", בסדר מלמעלה למטה, כשהתפארת יורדת להאיר למלכות (באמצעות היסוד, בסוד "ראשי חדשים", שני ראשים המאירים לחדש הלבנה, וד"ל¹⁵). תכלית העליה

והיא המערערת על כך. ערעור הלבנה בא בעצם מתוך שאיפה להתקדם לשלב הבא, העליה שלה להיות גבוהה מן הז"א-השמש, כפי שיהיה לעתיד לבוא, אבל בינתיים הערעור גרם לתוצאה ההפוכה, לכך שדווקא לה אמר ה' "לכי ומעטי את עצמך" – אם יש עליות יש גם ירידות, והלבנה היא המסוגלת לעלות ולרדת (דבר המשתקף בעולמנו שלנו במחזור החדשי של הלבנה, כמובן).

למרות שבחיצוניות נראה שיש כאן עונש, צער עמוק ללבנה, באמת ההבנה המיוחדת של הלבנה קולעת לרצון הפנימי של ה' – "כי באמת כן היה רצונו הקדום שיהיה אחד גדול ואחד קטן". דווקא בזכות ההבנה הזו של הלבנה היא נבחרת למלא את רצונו הקדום של ה'. השמש והירח משקפים שני צדדים-ממדים אצל ה' עצמו – השמש משקפת את ממד ה'חפצא', החיצוני יותר, והירח את ממד ה'גברא', הפנימי יותר¹⁶ (אור הסובב כל עלמין ואור הממלא כל עלמין, שהם- הם ז"א ונוקביה¹⁷). הרצון הקדום של ה' הוא ממד הגברא, והוא משתקף דווקא בלבנה-המלכות, כאשר הרגישות של הגברא לנראות הציבורית שלו באה לידי ביטוי עיקרי במלכות המלך, עד

ש"אין מלך בלא עם"¹⁸. בעצם, הלבנה אומרת – 'אם אני חווה חויה של מלך בפנימיותי, אני רוצה שהדבר יתבטא גם במלכות החיצונית שלי'. אך ה' עונה – 'אדרבא, דווקא בזכות ההבנה והרגישות שלך מתאים שתמעטי את עצמך ובינתיים תקבלי את אורך מהשמש'.

ערעור הלבנה
בא בעצם מתוך
שאיפה להתקדם
לשלב הבא,
העליה שלה
להיות גבוהה מן
הז"א-השמש, כפי
שיהיה לעתיד
לבוא

יח ישעיה ס, כא.

יט ע"פ בראשית רבה ח, ג"ז.

כ משלי ג, ו.

כא בראשית ד, א.

כב זה ח"ג רמח, א.

טו ראה סדרת שיעורים בנושא החל מ'כ' תשרי – נדפס בגליון נח – תשפ"ה.

טז ראה תניא פמ"א. לקו"ת בלק עה, ב. ובכ"מ.

יז רבינו בחיי על בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז.

קרח – מלך־ירח

והנה קרח רצה גם כן להיות כהן גדול כמו אהרן ורצה שיהיו שני מלכים בכתר אחד ולא רצה למעט את עצמו,

אותיות שמו של קרח קשורות לירח – האותיות רח זהות והאות ק מתחלפת ב־י באלפא־ביתא אי"ק־בכ"ר (החילוף הראשון באלפא־ביתא זו, סוד הכתר דאריך⁷³, כתר־המלך שרצה להשתמש בו קרח). יתר על כן, האות ק היא בגימטריא מלך ועוד י, כך שקרח הוא בעצם מלך־ירח – הוא משקף את רצון הירח להיות מלך, לפני המיעוט. טענת קרח זהה בעצם לטענה הראשונה של הירח: 'לי יש את ההרגשה הסובייקטיבית, תחושת הגברא, יותר מלכם – לכן ראוי שאני אעלה מעלה־מעלה, עד ל"אשת חיל עטרת בעלה", לי ראוי הכתר!'. לכן רומזים דברי חז"ל⁷⁴ (שהובאו גם ברש"י⁷⁵) שטעותו של קרח נבעה מכך שצפה את הגדולה העתידה לצאת ממנו – שמואל הנביא ובני קרח המשוררים ברוח הקדש – ולכן חשב שמגיעה לו הגדולה כבר כעת, והוא ינצל מהמחלוקת. המחלוקת בהוה על סמך צפית הגדולה העתידית – העתיד הזהר בו "צדיק כתמר יפרח"⁷⁶ (סופי תבות קרח, כנוודע⁷⁷) – היא כמו תנועת העליה של המלכות עד ל"אשת חיל עטרת בעלה", שגרמה לה לטעון ש"אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד" בציפיה שהיא תזכה בכתר.

בשל הטענה הזו מתחרה קרח באהרן – הוא חולק על משה, אבל המחלוקת היא על כך שנתן את הכהונה הגדולה לאהרן – ומסרב למעט את עצמו בפניו (כפי שצדיכים לשמש הלויים את הכהנים). אהרן הוא ענו בעצם, ללא כל שאיפה לגדולה (כפי שמתבטא גם בשמחתו

מלמטה למעלה – שמוזכרת גם במדרש כאן ביחס לשמש וללבנה בעת מעשה קרח, וכפי שיורחב עוד בסמוך – היא ההמשכה מלמעלה למטה, הארה לעולם מכח השפעת המאור הגדול למאור הקטן (כמבואר בחסידות⁷⁸ שיש בעולם עשירים ועניים כדי שתהיה תנועה של השפעה, שפועלת את פעולתה הברוכה על השתלשלות האור בכל העולמות).

פעולת הלבנה

ואז באותו הפעם פעלה הלבנה במיעוטה לבל ישונה זאת הדרגה לעולם שישמשו שני דברים בשוה או שני אנשים שיהיו בשוה בממשלה רק אחד צריך להמעיט לפני חבירו.

בסופו של דבר, מתחולל תיקון גדול – ההבנה העמוקה של הלבנה על הצורך ביחס

של גדול־קטן גורמת לכך שאחרי שה' מכריח אותה למעט את עצמה, וגם מנסה להפיס את דעתה על כך, המיעוט הזה הופך להיות חלק מטבעה ורצונה באופן מלא. עם כל הצער והטרוניא שלה, הלבנה משלימה לגמרי עם המציאות החדשה, ואף אומרת לכל באי עולם 'ממני יראו וכן יעשו' – 'ראו, כל באי עולם, הלכתי ומעטתי את עצמי ומכאן ואילך לא יתכן שישמשו שני דברים בשוה'. כעת בהכרח אחד צריך להמעיט את עצמו בפני חברו, ואשרי מי שיעשה זאת בשמחה ובטוב לבב. ההזדהות של הלבנה עם המסר הזה כל כך גדולה, שהיא מוכנה אפילו למסור את נפשה על הענין, כפי שיתבאר בסמוך.

ההבנה העמוקה

של הלבנה על הצורך ביחס של גדול־קטן גורמת לכך שאחרי שה' מכריח אותה למעט את עצמה המיעוט הזה הופך להיות חלק מטבעה ורצונה באופן מלא

73 כד ברית יצחק (חבר) על זהר ח"ב קפ, א. ראה גם שנשועים יום יום פרשת שלח יום ב. ובכ"מ.

74 כה הנ"ל הערה א.

75 כו על במדבר טז, ז.

76 כז תהלים צב, יג.

77 כח ספר הליקוטוים תהלים צב.

78 כג תורת שמואל תרכ"ח עמ' שכה; ד"ה "ויאמר לו יהונתן" תשכ"ב ס"ב.

אחד^{לכ}, לבשורה אחת ממש – בשורה שיחוד וריבוי התולדות-הצבאות, כל הכוכבים (הרומזים לנשמות ישראל^{לג}), אפשריים דווקא מתוך הנכונות למיעוט עצמי (סוד "כי אתם המעט מכל העמים"^{לד}, "שממעטין את עצמכם"^{לה}), כאשר הירח מתכלל ומתבטל^{לו} לגמרי בשמש. דווקא על ידי מיעוט הירח בחיצוניות ("אור המאיר לולתו") מתגלה האחדות המוחלטת של "שמש ירח" (שבפנימיות, ב"אור המאיר לעצמו", הם עדיין "שני המאורות הגדולים" ששיון בקומתו) ומתקיים "עמד זבלה" בלשון יחיד.

בדרך הרמז, "שמש ירח" עולה גל פעמים הוי', העולה יג פעמים גלגל – רמז להתכללות כל יג הגלגלים שבבריאה (בחלוקת אחד – א הגלגל היומי, ח הכולל את גלגל המזלות, הכוכבים הקבועים, ושבעת גלגלי כוכבי הלכת שצ"מ חנכ"ל, ד היסודות ארמ"ע^{לז} – כנודע מרבי אברהם אבולעפיא^{לח}).

וכן, "שמש ירח" עולה רחמים בחשבון גדול דמנצפ"ך (כאשר מחשבים את הים הסופית כ-600) – רחמים לשון רחיומו, האהבה העצמית,

לכ בראשית ב, כד.

לג שמות רבה א, ג; במדבר רבה ב, יז; לקו"ת פרשת בלק, ובכ"מ.

לד דברים ז, ז.

לה רש"י שם.

לו ראה תניא פמ"א (ובהערות רבי לוי יצחק על התניא אודות דיוק הלשונות "ליכלל וליבטל" ו"ליבטל וליכלל" – נתבאר גם בשיעור ז"ך אייר תשמ"ג).

לז בפרטות הגלגל היומי הוא בסוד הסוכ"ע ויחד הגלגלים הבאים הם חלוקה פנימית בסוד הממכ"ע, וד"ל.

לח בספר גט השמות.

אהרן מזוהה עם האובייקטיביות של החפצא, ללא שאיפות אישיות-סובייקטיביות, והוא ממלא את התפקיד שה' הטיל עליו בלי הרהורים

התכלית כאן היא היחוד שלהם עד ש"והיו לבשר אחד", לבשורה אחת ממש – בשורה שיחוד-וריבוי התולדות-הצבאות, כל הכוכבים, אפשריים דווקא מתוך הנכונות למיעוט עצמי

בכך שהנהגת עם ישראל במצרים עוברת ממנו למשה^{לט}), והוא כאן בדוגמת השמש – הוא מזוהה עם האובייקטיביות של החפצא, ללא שאיפות אישיות-סובייקטיביות, והוא ממלא את התפקיד שה' הטיל עליו בלי הרהורים. קרח, לעומתו, הוא ה'מבין' והרגיש, "פקח היה"^ל, אלא שאינו צדיק – אם הוא היה צדיק הוא היה ממעט את עצמו בפני אהרן, בשמחה ובטוב לבב, כמו הצדיקים הדומים ללבנה, אך בתוקף ישותו הוא רצה להגדיל עצמו עוד ועוד (ולא להסתפק בגדולה שכבר זכה בה, "רב לכם בני לוי", כנ"ל).

"שמש ירח עמד זבלה"

על כן שמש וירח עמדו ועלו לזכור ואמרו אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא וכו', לפי שקרח היה רוצה לבטל ולשנות את תפקידם מה שהם פעלו אז בשעת המיעוט, שהם מורים ומלמדים לבני אדם שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד והוא רצה להשחית

עבודתם, לכן אמרו אם אתה עושה דין נצא ואם לאו לא נצא שאם כן לא פעלנו מאומה בהמיעוט.

הפסוק עליו מוסב הדרוש, "שְׁמֵשׁ יָרַח עָמַד זָבְלָה" – שירת השמש בפרק שירה^{לא}

– מבטא היטב את כל מה שנתבאר עד כה על השמש והירח: לכאורה, היה צריך לכתוב 'שמש וירח עמדו', עם ו החיבור ובלשון רבים, שהרי מדובר על שני גופים נפרדים ושונים. אכן, התכלית כאן היא היחוד שלהם עד ש"והיו לבשר

כט שמות ד, יד. תנחומא שמיני ג. ובכ"מ.

ל ראה הנ"ל הערה א.

לא פ"ב.

יותר חשוב להיות אהוב, אהוב, מתייחד ומוליד מאשר להיות מלך

מודגש השויון של "תרין פלגי גופא"^{מג}, נצח והוד, המפגש של "איהו בנצח" עם "איהי בהוד"^{מד} – מדוע העליה היא דווקא לרקיע זבול?
עוד לפני ההסבר כאן, אפשר לומר שרקיע זבול רומז לשבט זבולון, לו נאמר "שְׁמַח זְבוּלֹן בְּצִאתָהּ וַיִּשְׁשָׁךְ בְּאֵהָלָיָהּ"^{מה} – זבולון משני ליששכר, טפל ומשני לו (כ"תמכין דאורייתא"^{מו} ביחס לתורה עצמה), אבל הוא מפרנס אותו בשמחה רבה (ודווקא כך מתגלה מעלתו־קדימתו, כשבסופו של דבר הוא עולה לכתר שמעל לחכמה^{מז}, סוד "אשת חיל עטרת בעלה"). ועוד, ברקיע זבול עומד בית המקדש שלמעלה. בלשכת הגזית שבבית המקדש, "המקום אשר יבחר... לשכן שמו שם"^{מח}, יושבת הסנהדרין הגדולה^{מט}, וכנראה כנגדה יושב בבית המקדש העליון בית דינו הגדול של ה', בפניו באו לטעון השמש והירח (לא מתיבתא דרקיעא, היושבת ב"היכל הזכות"^נ שכנגד רקיע מעון, מקום הגבורה־הדין, אלא בית הדין עליו נאמר "'והוי'... הוא ובית דינו"^{נא}). לשכת הגזית חציה בקדש וחציה בחול, ובחציה שבחול יושבת הסנהדרין כחצי גרן עגולה – בצורת ירח־סהר (עליה נאמר "שררן אגן הסהר"^{נב}). קרח טוען כנגד ה'אפליה', על המצאות השמש ב"חציה בקדש" בעוד הירח נמצא ב"חציה בחול", אך דווקא הירח – "בית דינו" שבחול – כועס על קרח: 'אני קבלתי על עצמי את המיעוט, ברצון טוב, וכך המשכתי בעולם גילוי אלקות, ואתה פוגע בפעולתי' (וכפי שיוסבר עוד בסמוך).

עד כדי יחוד גמור, בין השמש והירח. אהבה זו מתגלה דווקא כשהלבנה (הירח) חשה את הרחמים בפנימיות הדין של "לכי ומעטי את עצמך", מבינה שיותר חשוב להיות אהוב, אהוב, מתייחד ומוליד (ובכך "מרבה את הדמות" של ה' בעולם^{טז}) מאשר להיות מלך. כנגד כל היחוד הזה של "שמש ירח" – עם ההוראה שלו לעולם כולו – עומדת ההתעקשות של קרח שלא למעט את עצמו, ולכן הם מתקוממים ואומרים שאם ה' לא יעשה בו דין (שפנימיותו רחמים, כמו הדין של "לכי מעטי את עצמך") תתבטל כל פעולתם במסירות נפש לכבוד ה' ואין טעם שהם ימשיכו לצאת ולהאיר בעולם, בתחומיהם ביום ובלילה^{טז}.

העליה לרקיע זבול

אחרי כל ההסבר העמוק לטענת השמש והירח כנגד קרח, מבאר המאור ושמש עוד נקודה יסודית במדרש – עלית השמש והירח דווקא לרקיע זבול:

ולהבין למה עלו לזבול דוקא, ולא לשחקים שהוא גם כן למעלה מן הרקיע שבו קבועים המאורות. בגמרא^{מא} מנויים שבעה רקיעים מלמטה למעלה, המכוונים כנגד הספירות^{מב}: וילון (מלכות), רקיע (יסוד), שחקים (נצח והוד), זבול (תפארת), מעון (גבורה), מכון (חסד), ערבובת (בינה). ברקיע "חמה ולבנה וכוכבים ומזלות קבועים", אבל גם אם יש סבה שלא מאפשרת להם לטעון את הטענה במקומם שלהם, ברקיע, לכאורה די בכך שהם יעלו לרקיע אחד מעליהם, רקיע שחקים ("שבו ריחים עומדות וטוחנות מן לצדיקים", היודעים למעט את עצמם, וגם

מג זרה שם (ברע"מ); ע"ח שכ"ז פ"א.
מד ע"פ תקו"ז תקו"ג (כח, ביכט, א).
מה דברים לג, יח.
מו זרה ח"ג נג, ב.

מז שער הפסוקים ויצא סימן כח.

מח דברים יב, יא; טז, ו; כו, ב.

מט מדות פ"ה מ"ד.

נ זרה ח"ב רנא, א.

נא בראשית רבה נא, ב. ובכ"מ.

נב שה"ש ז, ג. ראה שה"ש שם; סוטה מה, א.

לט ע"פ יבמות סג, ב; שו"ע אבה"ע א, א.

מ ראה בראשית א, טז וברש"י. וראה גם במדבר טז, ה וברש"י.

מא חגיגה יב, ב.

מב זרה ח"ג רלו, א. ראה קהלת יעקב ערך 'ד' רקיעים'.

שחמה ולבנה מרמזים לשמש וירח שלמעלה, נמצא שלוי מקור השבט הורידה זבול עד שהצדיקים שאחריו הורידו השכינה לארץ. וקרח כאשר חלק על הכהונה ורצה לסלק השכינה הקדושה כמו שנאמר אתה וכל עדתך הנועדים על ה', על כן נסתלקו השמש וירח שרומזים לאורות שלמעלה כידוע עד הרקיע זבול, ושם עמדו עצמם, ששם היה השכינה בתחילה עד בוא לוי והורידה כנ"ל.

השלום – היסוד הגדול של עבודת ה' בדרך החסידות – גורם השראת שכינה בין בני ישראל, והמחלוקת ("שאינה לשם שמים... מחלוקת קרח וכל עדתו"^{נד}) היא חטא כללי שמסלק את השכינה (שלא יכולה לשכון עם בעלי מחלוקת^{נה}). לוי רומז במיוחד לחיבור המוליד בין השמש והירח העליונים (זו"נ), "הפעם ילוה אישי אלי"^{נו} (עד לחבור המוחלט של "שמש ירח", כנ"ל), וכאשר קרח (ש"פקח היה") עושה מחלוקת הוא פוגע ביחוד ומסלק את השכינה באופן מודע ורצוני (על כל פנים בטרומם־מודע), מתוך הנחה שכך עדיף לו, וכאשר ינצח במחלוקת ימשיך חזרה את השכינה למטה. במצב הזה, חוזרים השמש והירח אל רקיע זבול – עוד קודם לפעולת לוי, ראש השבט שבתוכו המחלוקת, האב המשותף של כל החולקים – ולא מוכנים לרדת ולפעול עד שה' יעשה דין בחולקים ויאפשר להוריד שוב את השכינה למטה.

עד כאן התורה היפהפיה הזו של בעל המאור ושמש, שזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

להמשיך את השכינה לחטה

אכן, בעל המאור ושמש מעמיק ומבסס את ההסבר שלו על מדרש יסודי בנוגע לשבעת הרקיעים (שעל תוכנו מתבססים דרושי "באתי לגני"^{נד}):

נראה על פי דאיתא במדרש נשא (במדבר רבה יג, ב) שהרשעים סילקו השכינה עד הרקיע ערבוב ועמדו האבות והורידו השכינה וכו' עד יעקב הורידה לרקיע רביעי שהוא זבול עמד לוי והורידה מזבול לשחקים עמד קהת והורידה משחקים לרקיע עמד עמרם והורידה מרקיע לוילון עמד משה והורידה לארץ.

שבעת הדורות הראשונים של האנושות, על ידי שבעה חטאים כלליים, סלקו את השכינה מהארץ ועד לרקיע העליון, רקיע ערבוב. אחר כך באו שבעה צדיקים, מאברהם אבינו עד משה רבינו – אברהם־יצחק־יעקב־לוי־קהת־עמרם־משה – והורידו חזרה את השכינה לרקיע אחרי רקיע, עד שתשרה שוב בארץ (רקיע וילון "אינו משמש כלום אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית ומחדש בכל יום מעשה בראשית", וכאשר משה מוריד ממנו את השכינה לארץ הוא מוריד לארץ את המודעות להתחדשות הבריאה בכל יום

ובכל רגע). רקיע זבול הוא הרקיע אליו הוריד יעקב את השכינה (מתאים לכך שרקיע זבול מכוון כנגד התפארת, מדת יעקב, כנ"ל) וממנה הוריד אותה לוי לארץ (ורמז: **זבול** ע"ה עולה לוי).

והנה כשיש שלום בין בני ישראל אזי שכינה שרויה ביניהם ובאם יש מחלוקת חלילה ביניהם אזי מסלקים השכינה מעליהם. וזה ידוע מספרי הקודש

השלום - היסוד הגדול של עבודת ה' בדרך החסידות - גורם השראת שכינה בין בני ישראל, והמחלוקת ("שאינה לשם שמים... מחלוקת קרח וכל עדתו") היא חטא כללי שמסלק את השכינה

נד אבות פ"ה מי"ז.

נה וראה סוטה ה, א ביחס למספרי לשון הרע, מחרחי המחלוקת.

נו בראשית כט, לד.

נג ויקרא רבה כט, ט. ד"ה "באתי לגני" תשי" והמשכיו.

עידוד עד ליעד

(החפצא) של ההגעה ליעד. "כי ביה הוי" – לעודד ב"י (חכמה-מוחא) ולהתעודד ב"ה (בינה-לבא^ד), ואז נוספו, בדרך ממילא, אותיות ו"ה, היינו ההגעה (ו) ליעד (ה תתאה) בפועל ממש. "צור עולמים" – היעד-יעוד מצטייר (צור לשון צורה^ה) כיחוד (צור לשון צרור) שני "עולמים", העולם הזה והעולם הבא^א – יחוד שתי שעות (שעות^ה) – "שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה" ו"שעה של קורת רוח לעולם הבא"^ט. הכל "בשעתא חדא ורגעא חדא" ו"בחילא יתיר"^א.

כדי להגיע ליעד, ליעוד החיים, זקוקים לעידוד. הרבה עידוד. עוד עידוד ועוד עידוד. "שָׁבַע יְפוֹל צִדִּיק וְקָם"^א – עד שמוהים נכון את היעוד ומגיעים (בסוף) ליעד, על האדם ליפול שבע (הרבה) פעמים. על ידי העידוד קמים פעם אחר פעם מהנפילות וממשיכים להתקדם לקראת היעד – "פִּי נִפְלְאָתִי קָמְתִי"^ב.

בטחון לעודד ולהתעודד

והנה, על מנת לעודד (את הזולת וגם את עצמי) ועל מנת להתעודד (להפנים את העידוד) זקוקים לבטחון בה' (לא רק אמונה, אלא בטחון): כתוב "בְּטַחֵנוּ בַּהוֹי' עָדִי עַד פִּי בְּיַהּ הוֹי' צוֹר עוֹלָמִים"^ג.

"בטחו בהוי' עדי עד": מכח הבטחון בה' אפשר לעודד ("עדי") ולהתעודד ("עד"), עידוד של ממש, עידוד הפועל ומשנה מציאות – קודם של האדם (הגברא) המתעודד ואז במציאות

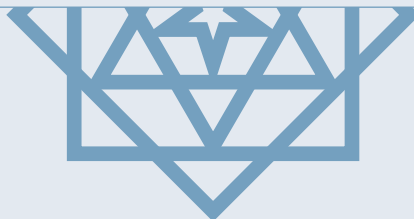
ט"ז סיון תשפ"ו – רשימת הרב.

א משלי כד, טז.

ב מיכה ז, ח.

ג ישעיה כו, ד.

ד הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").
ה ראה ברכות י, א.
ו בשתי הלשונות עיין ספר השרשים לרד"ק שרש 'צור'.
ז ראה מנחות כט, ב.
ח ראה מאמרי אדה"ז הקצרים הושע ד"ה "כיישרים דרכי ה'". ובכ"מ.
ט אבות פ"ד מי"ז.
י זהר ח"א קכט, א. ראה ביאור הזהר בשיעור כ"א חשון תשע"ח.
יא ע"פ זהר ח"א קכט, ב.

ביאורי תפלה

ברכות ההפטרה

נביאי האמת וצדק

להקב"ה שבחר בתורה שנתנה על ידי משה עבדו לישראל עמו ובחר בנביאים כדי להוכיח את עמו^ג. בפנימיות, ארבעה אלו מכוונים כנגד אותיות שם הוי' מלמעלה למטה:
"הבוחר בתורה" – חכמה, י שבשם.
"אורייתא מחכמה נפקת"^ד.

"ובמשה עבדו" – בינה, ה עילאה שבשם.
"משה זכה לבינה"^ה.

"ובישראל עמו" – ו שבשם. פרצוף ז"א המכונה ישראל ("תפארת ישראל").

"ובנביאי האמת וצדק" – ה תתאה שבשם, מלכות. בפרט, הנביאים יונקים מנצח והוד דז"א ("תרין פלגי גופא"^ו), ומשם דרך היסוד נעשה בנין המלכות. לכן נאמר כאן "האמת וצדק" – אמת היינו היסוד (פנימיות היסוד הוא מדת האמת) "וצדק" היינו "צדק מלכותא קדישא"^ז.

רמזי הברכה

כל חתימת הברכה, ברוך אתה הוי' הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובישראל עמו ובנביאי האמת וצדק = 3321 = 41 פעמים = 81 משולש 81, אנכי (סכום המספרים מ"ד עד 81) כאשר 41 הוא

ג אבדורהם. וראה באריכות בכסף משנה הלכות תפלה פי"ב הט"ו.

ד זהר ח"ב קכא, א.

ה ראה ר"ה כא, ב. זהר ח"ב קטו, א.

ו איכה ב, א.

ז זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ).

ח פתח אליהו.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. אשר פתח בנביאים טובים. ורצה בדבריהם הנאמרים באמת. ברוך אתה יי הבוחר בתורה ובמשה עבדו. ובישראל עמו. ובנביאי האמת וצדק.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. צור כל העולמים. צדיק בכל הדורות. האל הנאמן האומר ועושה. המדבר ומקיים שכל דבריו אמת וצדק. נאמן אתה הוא יי אלהינו ונאמנים דבריו. ודבר אחד מן דבריו אחר לא ישוב ריקם. כי אל מלך נאמן ורחמן אתה: ברוך אתה יי האל הנאמן בכל דבריו:

הברכה שלפניה

תקנו חכמים להפטיר בנביא לאחר הקריאה בתורה ולברך לפני ואחרי ההפטרה. הברכה שלפני ההפטרה פותחת בברוך וחותרת בברוך (ואין לענות אמן אחרי "הנאמרים באמת", כיון שהכל ברכה אחת^א). הפתיחה היא על הבחירה בנביאים, והחתימה על הבחירה בתורה, במשה, בישראל ובנביאים.

בחתמת הברכה יש ארבעה ענינים של בחירה, ואע"פ ש"אין חותמין בשתים"^ב פירשו הראשונים "דכלהו חד מילתא היא, שמברך

נערך ע"י יוסף פלאי לפי רשימת הרב.

א לבוש אוז רפד, א.

ב ברכות מט, א.

הנקודה האמצעית של 81 (כפי הכלל החשובני). יש כאן מלה אחת ששווה 81, "ובנביאי".

יש כאן רמז מובהק לפסוק של פתיחת מתן תורה "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"^ט, הדבר הראשון (והכולל) של עשרת הדברות, שיש בו 9 מלים (השרש של 81) ו-41 אותיות (הנקודה האמצעית של 81 אותיות כנ"ל).

החלק הראשון של הברכה, ברוך אתה הוי' אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם הנאמרים באמת = 3249, 57 ברבוע. החלק השני של הברכה = 3321 (עב יותר מהחלק הראשון, ע"ב הוא שם החכמה). יחד = 6570 = 90 פעמים 73, דהיינו ב פעמים מה פעמים חכמה ודוק. בכל הברכה יש 26, הוי', תבות, ו-120 אותיות. מנין התבות והאותיות = 146, ב פעמים חכמה כנ"ל.

אמת וצדק

הברכה שלפני ההפטרה מסיימת במלים "אמת וצדק" וכן בברכה שלאחריה נאמר "שכל דבריו אמת וצדק" (ולאחר מכן מעין הפסקה כדלקמן). זהו המקור העיקרי בחז"ל לביטוי "אמת וצדק" (ניב של זוג מלים הנקרא 'מכלול'). והנה, בספר תהלים מופיעים האמת והצדק יחד עם עוד שתי מדות, חסד ושלוש: "חֶסֶד וְאֱמֶת וּבְנִיּוֹת צְדָק וְשָׁלוֹם וְשָׁקוֹ".^{יג} ופירשו חז"ל "חסד זה אהרן... ואמת זה משה... צדק זה משה... ושלוש זה אהרן"^{יד}. ועוד דרשו חז"ל^{טו} שכאשר בא הקב"ה לברוא את העולם "חסד אמר יברא, אמת אמרה אל יברא, צדק אמר יברא ושלוש אמר אל יברא". וכדי להתגבר על טענת האמת הקב"ה השליך את האמת ארצה ("וְתִשְׁלַךְ אֱמֶת אֶרֶץ צָהָה") ולבסוף אמר "אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמַח וְצִדְקַת מְשֻׁמִּים וְשָׁקוֹף" (הפסוק הבא אחרי "חסד ואמת

נפגשו").

ומקשה בעל מי השלוח^{יז}, למה לא נאמר שהקב"ה השליך גם את השלום ארצה? ועוד קשה, איך משה הוא גם אמת שאמרה אל יברא וגם צדק שאמר יברא?

ומבאר שמיסודו משה רבינו הוא מדת הנצח, הנחישות והעקשנות לא להכנע לרע (המגולם בפרעה מלך מצרים), אך כאשר היה מוכרח לברוח מפני חרב פרעה קנה לעצמו 'טבע שני' של 'סבלנות' והשלמה עם המציאות (כמו אהרן אחיו ש"היה מדתו מדת חסד והוא למד תמיד דעת לסבול הכל ולקבל באהבה בלי שום טענה נגד הש"י").^{יח} וכן התגלות השי"ת אל משה בסנה דוקא, "עמו אנכי בצרה"^{יט}, היתה ללמד אותו את מדת הסבלנות, ללכת בדרכי ה', להדמות אליו יתברך, מה הוא סובל כל עלמין (לשון העלם והסתר אלקות) אף אתה... עד שלבסוף התורה מעידה עליו "והאיש משה ענו מאד גו"^{יט} ופירש רש"י "ענו, שפל וסבלן", היינו האמת (= טבע

שני) של "משה אמת ותורתו אמת"^{יט}, וד"ל. נמצא שאצל משה רבינו מדת האמת (הראשונה) שלו הומתקה (והתקיים בו "אמת מארץ [ענוה, שפלות וסבלנות] תצמח") והתחברה למדת הצדק שאמר יברא (מתוך סבלנות, סובל כל עלמין כנ"ל) וממילא גם מדת השלום הסכימה לבריאת העולם (כפי שהוא). אז נעשה משה "אמת וצדק", בסוד "משה משה" לא פסיק טעמא [לשון טעם ודעת, מדה בנפש] בגויהו"^{יז} (אין הפסק בנפש בין האמת והצדק בהיות משה סבלן כנ"ל), וד"ל.

ורמז: "כל דבריו אמת וצדק" = 913 = בראשית, תחלת וכללות כל התורה כולה כנודע.

יג פרשת שמות ד"ה וילך ויפגשו.

יד תהלים צא, טו. רש"י שמות ג, ב "מתוך הסנה, ולא אילן אחר משום עמו אנכי בצרה". וראה הרמז על אנכי לעיל וצרף לכאן.

טו במדבר יב, ג.

טז תנחומא קרח יא.

יז לפי שמות רבה ב.ו. זחר ח"א קכ. ב. ח"ג קלח, א.

ט שמות כ, ב.

י תהלים פה, יא.

יא שמות רבה ה, י.

יב בראשית רבה ח, ה.

ולכן צריך להזהיר את החזן שימהר 'להדביק' את שני חלקי הברכה (הדבר דומה לברכה אחרונה של שבע ברכות שיש בה מעין הפסקה לאחר המלים "ובחוצות ירושלים", ונוהגים בהרבה מקומות שכאן הקהל אומר בניגון את ההמשך, ממש כמנהג מסכת סופרים הנ"ל).

הקטע הראשון מסיים במלים "אמת וצדק" ומיד באות המלים "נאמן אתה". זוהי הקבלה מכוונת: "אמת- נאמן", "וצדק-אתה". אמת- נאמן מאותו שרש וענין, כמו "אמת ואמונה", "איהו אמת ואיהי אמונה"^א, כמו שנאמר על משה (רבן של נביאים) "בכל ביתי נאמן הוא"^ב ו"משה אמת". צדק-אתה הם כינויים מובהקים למלכות ("צדק מלכותא קדישא"). ובגימטריא: **צדק אתה** = 600, והערך הממוצע של כל אות הוא 100 (**יפי, י פעמים י**).

ורמזים: **כל דבריו אמת וצדק (= בראשית)** ועוד **נאמן אתה הוא הוי' אלהינו** משלימים ל-1600, 40 ברבוע. ורמז יפה בלשון הקיצור שולחן ערוך (שהתקבל בחיבה בכל ישראל) **"אין עונין אמן אחר אמת וצדק" = אמת וצדק נאמן אתה!**

שהיא סיום ברכה... אלא מפני שהיו נוהגין שם לומר דברי שבח וריצוי, אף על פי שאנו אין נוהגין כן בהפסקה [לומר דברי שבח] מנהג אבותינו בידינו".
 כא ראה זהר ח"ג קצח, ב.
 כב במדבר יב, ז.

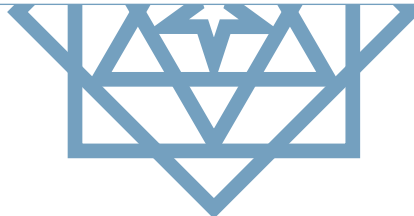
אמת וצדק – נאמן אתה

לגבי הברכה שאחרי ההפטרה, כתבו הפוסקים שאין לענות אמן אחרי "שכל דבריו אמת וצדק", כדברי אדמו"ר הזקן^א "ואין לענות אמן אחר אמת וצדק שאין שם סיום הברכה, ומפני שהרבה טועים לענות שם אמן לכן טוב למפטיר שלא לעשות שם שום הפסק כלל למען ידעו שאין שם סיום ברכה".

באמת, המנהג הקדום היה שאחרי המלים "שכל דבריו אמת וצדק" מפסיקים באמירה של הקהל, ככתוב במסכת סופרים^ב: "ולבסוף מברך... כי כל דבריו אמת וצדק. ומיד עומדין העם ואומרים נאמן אתה הוא ה' אלהינו נאמנים דברך נאמן חי וקים שמך וזכרך תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד [אמירה זו עצמה היא מעין אמן, 'נאמן אתה' לשון אמן]. זה אחד ממחלוקת בני מזרח ובני מערב שבני מזרח עונין אותו בשיבה ובני מערב בעמידה... ואחר כך חוזר המפטיר לענינו ואומר נאמן אתה הוא ה' אלהינו". ואע"פ שכבר אין נוהגים במנהג הקדום, נותרה כאן מעין הפסקה (כלשון הראשונים "ויש הפסק במחזורים"^ג, וכן המברך מפסיק מעט בנגינה)

יח שו"ע אדה"ז רפד, ב.
 יט יג, ח.

כ תוספות פסחים קד, ב ד"ה כל הברכות. ולשון הלבוש "ומה שמפסיקין כשמגיעין לוכל דבריו אמת וצדק, לא מפני

הסיפור החסידי

הרבי מליובאוויטש | התקשרות מחבט ראשון

רבי מנחם מענדל שניאורסון מליובאוויטש נולד בי"א בניסן תרס"ב לאביו רבי לוי יצחק, דור חמישי לרבי הצמח צדק, ואמו מרת חנה, בת הרב מאיר שלמה ינובסקי. בהיות הרבי כבן שבע עקרו ליקטרינוסלב, שם התמנה אביו לרב. הרבי למד באופן פרטי אצל הרב שניאור זלמן וילנקין ונודע בהתמדתו והעמקתו בנגלה ובנסתר. בתרפ"ג פגש לראשונה את חמיו לעתיד, הרבי הריי"ץ, ובי"ד בכסלו תרפ"ט נשא את בת הרבי, הרבנית חיה מושקא. אז עבר לברלין, שם קיבל סמיכה מבעל ה"שרידי אש" ובמקביל למד באוניברסיטה בהוראת חמיו הרבי הריי"צ. בתרצ"ג עבר לפריז ולמד הנדסת חשמל בסורבון, ובתש"א נמלט מאירופה הבווערת. בהגיעו לארה"ב החל לנהל את מוסדות חב"ד כבא כוח הרבי הריי"צ עד י' שבט תש"י, אז הסתלק חמיו. שנה לאחר מכן, ב"י בשבט תשי"א, קבל את הנשיאות. בכ"ב שבט תשמ"ח נפטרה הרבנית, והרבי התייחס לפטירתה כסיום תקופה – והכנה לתקופה חדשה לקראת משיח. בכ"ז באדר א' תשנ"ב, כשהתפלל בציון חמיו, לקה הרבי בשבץ וחדל מלדבר. מצב זה נמשך עד למוצש"ק אור לג' תמוז תשנ"ד, היום בו "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון".

פנה אלי והרים את ידו לכיווני. באותו רגע צילמתי תמונה, ואז, הרחקתי את המצלמה מהפנים שלי, הרמתי אגודל אחד למעלה, קרצתי עין, ואמרתי לרבי "תמונה טובה!" הרבי חיך אלי חיך רחב וסימן עם אצבעו על שפתיו לומר לחיים (לא הייתה לי את החוצפה לצלם גם את הרגע הזה...) בעוד הקהל ממשיך לשיר, שוב פנה אלי הרבי במבט חודר אך חמים ואוהב, ושוב הניע את אצבעו אל שפתיו. האמת שלא היה לי מושג למה הרבי מתכוון. לפתע אני מבחין בכ"כ 3000 זוגות של עיניים מסתכלות לעברי ובודקות אותי. ואני פשוט הרמתי את שתי ידי, משכתי בכתפי והכרזתי על בורותי. לפתע חסיד מבוגר הניח כוס יין קטנה ביד ימין שלי, שהייתה קפואה בחלל. "תניד לחיים לרבי", הוא לחש.

אמרתי "לחיים" ושתייתי. הרבי התבונן בי,

סיפר ר' יעקב גולדברג: הפעם הראשונה שלי ב"כ 770, הייתה כאשר באתי עם הרב אברימ'ל אלטיין, שליח הרבי בוויניפג.

בהתוועדות אמר הרבי כי הנוער היהודי באמריקה ובמקומות אחרים מחפש הארה רוחנית. הוא נואש לעזוב את העולם הקר והריק של החילוניות וההשכלה, ולינוק ממורשתם האמיתית תורת אמת, הרבי הכריז שמשמיתה של הסידות חב"ד היא ליצור עבורם דלתות להתדפק עליהן בכדי להיכנס לעולם היהדות.

במהלך ההתוועדות התקדמתי למאחורי שולחנו של הרבי וצילמתי הרבה מאוד תמונות.

אני זוכר איך שבמהלך המאמר עצמו התרחקתי עם המצלמה הרועשת שלי על מנת לא להפריע לשקט ששרר בחלל 770.

לאחר המאמר כשהחסידים החלו לשיר, הרבי

אחד של גילוי הלב. לאחריו, ניתן להבחין בשני גוונים של אהבה: אהבה הנמשכת לאורך כל החיים, בה חוויה אחת משנה את חיי לנצח, ואהבה המתחדשת שוב ושוב מההתחלה ונחווית כבחירה וחינוך מתמידים. שני פני האהבה, הקביעות וההתחדשות, קיימים שניהם אצל כל אדם – אך ישנן נשמות הקשורות יותר בחוויה הראשונה, וכאלה הקשורות יותר בשניה.

אצל הרבי, ניתן להבחין בין המפגשים שהתרחשו בחלוקת הדולרים – מפגשים שעניינם רגע חטוף של מגע נשמתי, המותיר חותם לאורך שנים – למפגשים של "יחידות" אליהם נכנסו החסידים בתאריכים מיוחדים: יום הולדת, או היום בו פגשו את הרבי לראשונה. "יחידות" כזו, היא זמן של התחדשות האהבה בתוך קשר ארוך ויציב – רגע שבו מתחברים מחדש, או נזכרים בחווית הקשר הראשוני.

הברכות הרבות שהעניק הרבי, קשורות גם הן לאהבה הגדולה שניחן בה. לאברהם אבינו, עמוד האהבה, נאמר "והיה ברכה" – ופירשו חז"ל כי "הברכות מסורות לך". כאשר אוהבים את היהודים באמת, ניתן גם לברך אותם.

ומעניין – לא רק אברהם אבינו הוא איש של אהבה. אדם נוסף מוזכר בתנ"ך, ככזה שכולם אוהבים אותו: "ותהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה". התכונה הזו של אסתר מלמדת אותנו על גורם התאהבות נוסף, הקיים אף הוא אצל הרבי – מסירות נפש. כשיהודי הולך בתנועה של מסירות נפש, כאסתר בבית אחשוורוש, הוא זוכה לכך שכל רואיו יאהבו אותו ונושא חן בעיני אלוקים ואדם.

(כ"ז תמוז ע"ו)

ובאותו רגע הרגשתי איך שהנשמה שלי מתגלה ומתקשרת לרבי. עד מהרה נכנסתי לישיבת חב"ד ב־770, בה נשארת במשך שבע השנים הבאות.

אנשים רבים מתארים את הפגישה הראשונה שלהם עם הרבי מליובאוויטש, כחוויה של התאהבות. חלקם תיארו את העיניים החודרות, חלקם את התחושה המופלאה שזכו לה – כשהרבי היה ממוקד בהם כל כולו. מה גרם לאנשים רבים כל כך להתאהב באדם אחד, ולשנות בגללו את כל חייהם?

מסופר כי בחור אחד נכנס ללמוד בישיבת חב"ד בצרפת. הבחור השתלב בישיבה היטב ללא כל בעיות, רק דבר אחד הפריע לו: ההערצה המוגזמת, לדעתו, ששררה בישיבה כלפי הרבי. לאחר שחזר ודיבר על כך, הציעו לו חבריו: "שאל על כך את הרבי".

ואכן, כשביקר ב־770, נכנס הבחור אל הרבי, ויצא משם לאחר זמן קצר כשמבט של אושר נפלא נסוך על פניו. לשאלת הנוכחים, השיב כי שאל את הרבי אודות ההערצה שרוחשים לו. הרבי השיב לו בצרפתית: "אני פשוט אוהב אותם באהבה שופעת וגדושה, והם משיבים לי באותו מטבע..."

מספרים גם, כי פעם שאלו את הרבי בשביל מה הוא משתוקק לבוא לארץ ישראל? הרבי ענה על כך, כי "כאשר אבוא לארץ אפגוש הרבה יהודים חדשים". המנהג המיוחד של חלוקת הדולרים אצל הרבי, היה גם הוא תירוץ עבורו – כדי לפגוש עוד ועוד יהודים פנים אל פנים. כמו באהבת איש ואשה גם באהבת חסיד ורבי, כריתת ברית האהבה יכולה לקרות ברגע

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

האם אנחנו מפולגים?

לאחרונה אני מוצא את עצמי טרוד בעניין הפילוג והשנאה בעם – נראה שהשיח הזה תופס מקום מרכזי בתקשורת ובדעת הקהל ויום אחרי יום אנחנו נחשפים לתקריות ואמירות המשקפות את גודל הפילוג. מן העבר השני, קראתי לאחרונה מאמר דעה שמנסה להעמיד את הדברים בפרופורציה ומסביר כמה המציאות רחוקה מהתיאורים בתקשורת. הכותבת מציגה נתונים סטטיסטיים כמה המקרים הללו שוליים ותולה את קולר האשמה בעיקר בתקשורת ובמי שבוחר לראות ולהדגיש דווקא את האחוז הקטן של הרע. היא מציינת שאף שהיא בעצמה נתקלה בסיטואציה לא נעימה – כאשר בקשה מאשה לא דתיה שלא להכניס את הכלב שלה לגן ילדים כדי למנוע בהלה ונענתה בקריאת 'דתיה מסריחה' – הרי שמדובר במיעוט זניח ושולי לעומת כל הטוב והאחדות השוררת כאן תמיד. שאלתי היא – האם נכון להסתכל על המציאות – דווקא באור חיובי ולהדגיש את הטוב, או שמא יש עניין להתעסק

גם במקרים פרטיים ככאלה המלמדים על מגמה בעייתית השוכנת מתחת לפני השטח, ואם כך, מה התרופה לזה?

מענה:

הנקודה במאמר דעה שציינת היא שאין לדון את הכלל לפי הפרט (היוצא מן הכלל לרעה). ובאמת, חז"ל אומרים שעל כן פרסם הכתוב את שלמית בת דברי לרעה, כפרט שאינו מייצג את הכלל, הכלל טוב ורק היא לא היתה בסדר. אך יש גם פן הפוך (ולכאורה הוא ה'כלל', בהיותה אחת מ"ג המדות שהתורה כולה נדרשת בהן): "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא". אותו פרט הוא כמו פליטת פה פרוידיאנית (של כלל הציבור) המגלה את הנמצא במצפון, גם הלא־מודע, של הכלל (היינו כל עוד שנדון את אותה אשה המקללת כפרט השייך באמת לכלל, שהוא 'שיעור קומה' אחת). אותה אשה נתנה ביטוי בפה למה שכל אותו פלג בעם חושב (גם

בלא מודע שלו כנ"ל) אך מתוך 'נימוס' ('מח שליט על הלב') נמנע מלהביע. אפשר לצאת מהפלונטר הזה רק על ידי אמונה חזקה שיש ליהודי שתי נפשות, כמבואר בתניא, וה'דתייה מסריחה' בא מהנפש הבהמית, כאשר הנפש האלקית, לעת עתה, כבולה באזיקים ואינה מסוגלת להביע את עצמה. על כן העבודה (ההשתדלות) העיקרית שלנו צריכה להיות להאהיב את התורה והיהדות על כולם על ידי דוגמה חיה של איש ואשה בעלי מדות מתוקנות, מדות תרומיות בין אדם לחברו (למשל, לבקש יפה מאותה אשה, תוך הכרה כמה היא קשורה בנפשה לאותו כלב, שאולי הכלב שלה יבהיל את הילדים ושעל כן כדאי שהיא תשאיר אותו בחוץ). לא לשקוע כלל וכלל במחלוקות ומריבות, רק להרבות אור של אהבת ישראל לכולם מתוך אמונה ש"לבלתי ידח ממנו נדח" ויבוא יום (בקרב, אמן!) שכולם יראו את האור־כי־טוב – "ובא לציון גואל".

חול פִּתְּאֵיךְ

כְּשֶׁהַמְשַׁמַּעַת מִמִּילָא לֹא הִכִּי-הִכִּי...
 "וּבְכֹן", פָּתַח הָרַב מוֹטִי, "שְׁנֵי
 מִתְנַדְּבִים בְּבִקְשָׁה". חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה
 אֶצְבָּעוֹת הוֹרְמוּ מִיַּד אֶל עַל, וּלְמַרְבֵּה
 הַהִפְתָּעָה יַחַד עִם דְּוִידֵי נִבְחַרְתִּי גַם
 אֲנִי. "צֵאוּ בְּבִקְשָׁה מִחוּץ לַכֶּתֶה וְהִמְתִּינוּ
 רְחוֹק מִמָּנָה, בְּמִסְדְּרוֹן. תִּמְתִּינוּ שָׁם עַד
 שְׁאֵקְרָא לָכֶם", הוֹרָה לָנוּ הָרַב. "אָבֵל מָה
 נִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת?", הִקְשָׁה דְּוִידֵי. "לְהִכִּין
 בִּינְתִים מִשְׁהוּ?", שְׁאַלְתִּי. "שׁוּם דְּבָר",
 עָנָה הָרַב מוֹטִי, "פְּשׁוּט חֲכּוּ וְתִרְאוּ...".
 לְאַחַר הַמְתַּנָּה מוֹרְטָת עֲצָבִים שֶׁל
 כְּמַעַט רַבֵּעַ שָׁעָה יָצָא אֲלֵינוּ הָרַב מוֹטִי,
 כְּשֶׁדָּלַת הַכֶּתֶה סְגוּרָה, וּבְפִי תֵּאוֹר
 הַמְשִׁימָה. "אֲנִי קוֹשֵׁר כְּעַת לְשִׁנִּיכֶם אֵת
 הָעֵינַיִם בְּמִטְפַּחַת. אֶסוּר לָכֶם לְהוֹרִיד
 אוֹתָהּ וְגַם לֹא לְנִסּוֹת לְהִצִּיץ מִמָּנָה".
 "מָה זֶה, פָּרָה עֲנִרְתִּי?", שְׁאַלְנוּ. "חֲבָרָה,
 מָה עִם הַסְּבָלְנוֹת?", הִחְזִיר לָנוּ הָרַב
 מוֹטִי וְהִמְשִׁיךְ בַּתְּדִרִי: "מִיַּד לְאַחַר
 מִכּוּן אֶתֶם נוֹתְנִים יָד אֶחָד לְשֵׁנִי וְכָךְ אֲנִי
 מוֹבִיל אֶתְכֶם לַכֶּתֶה לְהִמְשֵׁךְ הַהֶסְבֵּר".

שְׁלוֹם יְלָדִים!
 סוֹף שְׁנַת הַלְמוּדִים מִתְקַרֵּב אֲלֵינוּ
 בְּצַעְדֵי עֲנָק וְעִמוּ רִיחַ חֲפֶשֶׁת 'בֵּין
 הַזְּמַנִּים'. מָה הַזְּכִיר לִי אֵת זֶה? אֲנִי
 מִצִּיץ בְּלוּחַ הַשְּׁנָה וְרוֹאֶה שֶׁהַשְּׁבוּעַ יַחוּל
 רֹאשׁ חֹדֶשׁ תַּמּוּז!
 בְּסִפְרֵי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה מוּבָא שְׁיֵשׁ
 לְכָל חֹדֶשׁ מִשְׁנַיִם-עֶשְׂרֵה חֹדְשֵׁי הַשְּׁנָה
 חוּשׁ מִיַּחַד לוֹ. זֶה אוֹמֵר לִי שְׁאוֹתוֹ חֹדֶשׁ
 הוּא זְמוֹן מִצִּיץ וּמְסַגֵּל לַפְתַּח וּלְטַפַּח אֵת
 אוֹתוֹ הַחוּשׁ, וְאִם צְרִיךְ – אִזּוּ גַם לְתַקֵּן
 אוֹתוֹ. הַחוּשׁ שֶׁל חֹדֶשׁ תַּמּוּז הוּא חוּשׁ
 הַרְאִיָּה.

דְּבָרֵינוּ בְּדִבְרֵי אֵת

הָרַב מוֹטִי נִכְנָס לַכֶּתֶה וַחֲיוּךְ רָחֵב
 עַל פְּנָיו. אִיזוֹ הַהִפְתָּעָה הוּא מִכִּין לָנוּ
 הַיּוֹם? בְּדִרְךָ כָּלֵל כְּשֶׁחֲיוּךְ כְּזֶה מְלוּהָ אֵת
 הַכְּנִיסָה לַכֶּתֶה זֶה סִימָן שֶׁמְחַפֵּה לָנוּ
 אִיזוֹ אֶטְרַקְצִיָּה, פְּעִילוֹת מִיַּחְדָּת, וְזֶה
 קוֹרָה יוֹתֵר לְקִרְאָת סוֹף שְׁנַת הַלְמוּדִים,
 לַע"נ חִיָּה שְׂרָה בַּת ר' מִשָּׁה ע"ה נִכְתַּב ע"י הָרַב שִׁילָה אוֹפֵן.

נחום ג' א'...

שְׂרַאֲיִנוּ. לְדַגְמָה, ה' אֲרוֹן' שֶׁהִתְנַגַּשׁ בְּנוֹ
הָיָה בְּעֵצִים אֲרֵבֶעָה שְׁלַחֲנוֹת מֵהַיַּדְּסִים
לְגַבָּה, שְׂרֹגְלֵיהֶם מְטוֹת כְּלָפִי פָּנִים. אֲנִי
חֹשֵׁב שֶׁגַּם אִם הֵייתִי מִמְּשִׁיךְ שְׁעֵתִים
לְגִשְׁשׁ בַּחֲשֵׁךְ לֹא הֵייתִי מִצְלִיחַ לְתֹאֵר
נִכּוֹן אֶת מָה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה. אִיךָ אוֹמְרִים?
תְּמוֹנָה אַחַת שָׁוְהָ אֶלֶף מַלְיָם...

אִיךָ כּוֹלְדֵת?

מָה מְלַמֵּד אוֹתִי הַמְּשַׁחֵק הַזֶּה? דְּבַר
רֵאשׁוֹן שְׂרַאֲיָה קְשׁוּרָה עִם אוֹר, וְלִכְנוּ
אִם שְׂמַתָּם לֵב שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת א ו־ד
מְשַׁתְּפוֹת לְשְׁתֵּי הַמַּלְיָם. אֲבָל הַדְּבַר
הַשְּׂנִי וְהַמְעַנְנֵנוּ הוּא שְׂבַרְאֲיָה יֵשׁ מִשְׁהוּ
כְּלָלִי. לָמָּה אֲנִי מִתְכַּוֵּן כְּשֶׁאֲנִי אוֹמֵר
"כְּלָלִי"? שָׂאֵם הָיוּ מִבְּקָשִׁים מִמְּוִי לְתֹאֵר
אִיךָ נִרְאָה הַחֶדֶר לְמִיִּשְׁהוּ שֶׁאֲנִי נִמְצָא
בְּמִקּוֹם הֵייתִי עוֹשֶׂה זֹאת בְּאֲרִיכוֹת רַבָּה.
הִנֵּה עָלִי לְצִיּוֹ בְּאֲזִינוּ כַּמָּה שְׂיֹתֵר פְּרָטִים
— שְׂמוֹת הַרְהִיטִים, מִסְפָּרָם, הַמִּקּוֹם
בוֹ עוֹמֵד כֹּל אֶחָד מֵהֶם, הַגְּדָל וְהַצָּבֵעַ
שְׁלָהֶם. כְּכֹל שְׂאוּסִיף בְּתֹאֵר הַפְּרָטִים
כִּי יִקַּל עַל הַשׁוֹמֵעַ לְהַרְכִּיב מֵהֶם תְּמוֹנָה
קְרוּבָה יוֹתֵר לְאִמַּת שְׂבִשְׂטָח. אֲבָל אֶת
כֹּל הַתֹּאֵר הָאֲרוֹן וְהַמְּפֹרֵט הַזֶּה רוֹאֶה
הַעֵיִן בְּמִבְטָ מֵהִיר אֶחָד. אִזּוֹ לָזֶה אֲנִי
קוֹרָא כַּח כְּלָלִי.

אֲבָל יוֹתֵר מִכֵּן. לֹא רַק שְׂהָרַאֲיָה
חֶסֶק לִי זְמוֹ, וְשְׂבִשְׂנִיָּה אַחַת הַצְּלַחֲתִי
לְרֹאוֹת תֹּאֵר מִפְּרָט שְׂאָרָךְ לִי עֹשֵׂר
דְּקוֹת, בְּרַאֲיָה גַם קְלַטְתִּי דְּבָרִים שְׂבַחֲיִים
לֹא הֵייתִי מִצְלִיחַ לְהַשְׁלִיחַ בְּאִמְצָעוֹת

אֲמַר וְעֵשָׂה. כְּעֵבֶר חֲצִי דְקָה מְצָאנוּ
אֶת עֲצָמָנוּ, דְּוִידִי וְאֲנִי שְׂלוֹבֵי הַיָּדִים,
בְּמִרְכּוּז הַכְּתָה (כְּנִרְאָה, לְמִי שְׂרוֹאֶה...)
כְּפִי שֶׁהִבְנוּ מֵאֲחֵר יוֹתֵר, הַחֶדֶר הָיָה
מְחֻשֵׁךְ כַּהֲגוֹן, כִּי שֶׁגַּם אִם הַמְּטַפַּחַת
תְּזוּז טָפָה לֹא הָיָה סְכוּי שְׂנִרְאָה מִשְׁהוּ.
"תְּקַשִּׁיבוּ טוֹב", הַמְּשִׁיךְ הָרַב מוֹטִי,
"הַכְּתָה שְׁלָנוּ הִתְחַפְּשָׂה לְ... לְמִשְׁהוּ! אֲנִי
לֹא מְגַלֶּה לְכֶם! אַתֶּם צְרִיכִים לְעֹלוֹת עַל
זֶה בְּעֵצְמָכֶם. יְלָדִים, אִף אֶחָד לֹא מְגַלֶּה
וְלֹא נוֹתֵן לָהֶם שׁוּם רְמִז. שְׂנִיכֶם — אַתֶּם
יְכוֹלִים לְמַשֵּׁשׁ, לְהַרְיֵחַ, לְהַקְשִׁיב וְאִם
תִּרְצוּ — גַּם לְלַקֵּךְ. הַכֹּל חוּץ מִלְרֹאוֹת".
הַתְּחַלְנוּ בְּהַלִּיכָה אִטִּית, עַד שֶׁזוֹ
הַסְּתִימָה בְּהִתְנַגְּשׁוֹת חֲזִיתִית בְּעֵצִים
קְשִׁיחַ, שֶׁהִרְגִישׁ לָנוּ כְּמוֹ שְׁלַחֵן, אֲבָל מָה
לְעֵשׂוֹת? אַחֲרֵי מְחֻקֵּר מְעַמִּיק לֹא נִמְצָא
לְעֵצִים הַזֶּה שׁוּם זְכָר לְרַגְלִים. "מֵאִיפָּה
הַגִּיעַ לְכָאן אֲרוֹן?", אֲנִי שׁוֹאֵל, וּבְמִקּוֹם
תְּשׁוּבָה אֲנִי שׁוֹמֵעַ אֶת פְּרָץ הַצְּחוּק
מִסְבִּיבִי.

בְּרִשׁוֹתְכֶם, נִדְלַג לְסוּף הַמְּשַׁעֲשַׁע.
לְאַחֵר דְּקוֹת אֲרֻכּוֹת שֶׁל בְּדִיקָה מְדֻקְדָּקֵת
הַגַּעֲתִי לְמִסְקָנָה שֶׁהַכְּתָה הַפְּכָה לְחֶדֶר
צְלוּם. דְּוִידִי לְעִמְתִּי הָיָה מְשֻׁכָּע שֶׁהַכְּתָה
הִתְחַפְּשָׂה לְסַפְרָיָה. וְאִזּוֹ, לְפִי אוֹת מְסָכָם
וּבְבֵת אַחַת, הוֹסְרוּ הַמְּטַפַּחוֹת מְעַל
עֵינֵינוּ וְהָאוֹר בְּכַתָּה הִדְלַק. לְקַח לָנוּ כַּמָּה
שְׂנִיּוֹת לְהַסְתַּגֵּל לְאוֹר הַמְּסַנֵּנֵה, אֲבָל
הַמְּחִזָּה שְׂנִגְלָה לְעֵינֵינוּ מִמַּשׁ הַפְּתִיעַ
אוֹתָנוּ. לֹא תֹאֲרָנוּ לְעֵצָמָנוּ אֶת מָה

אבל בראיה קורה לי משהו אחר. הדבר עצמו מתגלה אלי במלא הדרו. אני כבר לא צריך לעסק בפרט זה או אחר. אני 'נשאב' כל בלי אל המראה שנחשף אלי, ולרגע אני בכלל שוכח מקיומי – אני נתון אף ורק בו! הראיה גורמת לי בטול, והוא כבר קשור לספירת החכמה.

בראש חדש תמוז יצאו שנים עשר המרגלים לתור את הארץ. ארץ ישראל התברכה בראיה תמידית של ה' ותברך – "תמיד עיני ה' אלקיה בך". לפיכך ה' עליהם לראות את קדשתה ולא להסתפק בראיה שטחית של הטפל בך. בגאולה העתידה אנו מבטחים לזכות לראיה אמתית של עינים מתקנות. היום אנו שומעים בעקר תאורים מה 'הולך' לקרות, ביצד תגלה ה' אלינו, אבל אז תחזנה עינינו ממש – "עין בעין יראו בשוב ה' ציון"!

רצוננו לראות את מלפנו! שנוזפה!
שבת שלום ומברך!

נ?

שמיעת התאור שלהם. לדגמה: אפשר לתאר באריכות איך נראה איה שקם מרבצו ואיך מרגיש אדם שעומד מולו בשעה שהוא מרים את קולו בשאגה אדירה, אבל ברגע שרואים זאת בעינים – זה כבר משהו אחר לגמרי... אנב, אתם מנחשים למה 'קופצת' לי הדגמה דוקא מהאריה השואג? אולי כי אריה אותיות ראיה...

בראות ודפתה

אה, ויש עוד הבדל בין ראיה של דבר לשמיעת התאור עליו, והוא מה שעובר עלי בשני המקרים. כאשר אני מקשיב לתאור אני מאמץ את כל הכחות שלי כדי לקלט כל פרט. כל אחד בזה אני אוסף ומכניס לסוג של מגרה שיש לי בראש. כאשר אני קולט פרט נוסף אני פותח את אותה מגרה, שולף את הפרט הקודם ומנסה לחבר אותו לפרט החדש שאספתי, ממש כמו בבניה של פזל. לפעלה כזו קוראים הבנה, "להבין דבר מתוך דבר", ולכן שמיעה קשורה עם ספירת הבנה.

יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות על סדר פרשות השבוע

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

ב"ה

קטן סובייקטיבית או גדול אובייקטיבית?

ערעור קרח על כהונת אהרן, בתביעה שהוא יהיה הכהן הגדול, משקף את טענת הירח "אין שני מלכים משמשין בכתר אחד", במגמה לגדול עוד יותר מן השמש. אכן, דווקא בעקבות הטענה הזו אמר ה' ללבנה "לכי ומעטי את עצמך" – בעולם הזה אכן נדרשת מערכת יחסים של גדול-קטן, כפי שהבנת והרגשת, ולכן 'קחי אחריות' והקטיני את עצמך.

הרגישות לשאלת הגודל וההירארכיה נובעת מהסתכלות סובייקטיבית (תודעת-גברא), הכוללת גם גמישות ושינוי, צמיחה מקטנות לגדלות וגם נפילה מגדלות לקטנות. לעומת זאת, מי שחווה את המציאות בצורה אובייקטיבית (תודעת-חפצא) מקבל את מקומו הנכון בלי רגישויות-יתר, ויכול להיות גדול בעולם הזה בלי להתגאות בכך.

בעומק, דווקא המבט הסובייקטיבי רגיש לרצונו העמוק של ה' – בריאת עולם שיש בו יחסי נתינה וקבלה, זרימה מגדול לקטן. הצדיקים, הרגשים לחפץ לבו של ה', ממעטים את עצמם בשמחה. גם אם יש שוויון מהותי, הם מבינים שהעולם החיצוני דורש התכופפות שתאפשר יחוד והולדה, ומעדיפים אהבה ופוריות על פני מלכות והנהגה. אכן, בסופו של דבר, דווקא מתוך הקטנות הזו הם עתידים לעלות מעלה-מעלה, עד ש"צדיק כתמר יפרח" למצב בו "אשת חיל עטרת בעלה".

השיעור הראשון השבוע בגליון עוסק בסודות תזרים-המזומנים בעבודת ה' – זרימה נכונה למעלה למטה ומלמטה למעלה – והשיעור השני מעמיק בסודות הקטנות והגדלות בפרשת קרח.

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סרקו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים